

Discovering the Archaeologists of Poland 2012-14

Katheriin Liibert, Magdalena Malińska, Ludwika Wachowicz i

Arkadiusz Marciniak

Instytut Prahistorii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wydane przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prawa autorskie © 2014 Katheriin Liibert, Magdalena Malińska, Ludwika Wachowicz i
Arkadiusz Marciniak

Πρωτοβουλία για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
Initiative for Heritage Conservancy

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

ASSOCIAÇÃO PROFISSIONAL DE ARQUEÓLOGOS

Arheopolis

Faculty of History and Philosophy

FORSKER FORBUNDET

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 3.0 Unported License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/> or send a letter to Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, USA.

Under the terms of this licence, **you are free:**

- **to Share** - to copy, distribute and transmit the work
- **to Remix** – to adapt the work
- to make commercial use of the work

Under the following conditions:

- **Attribution** — You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).

With the understanding that:

- **Waiver** — Any of the above conditions can be **waived** if you get permission from the copyright holders.
- **Public Domain** — Where the work or any of its elements is in the **public domain** under applicable law, that status is in no way affected by the licence.
- **Other Rights** — In no way are any of the following rights affected by the licence:
 - Your fair dealing or **fair use** rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
 - The authors' **moral** rights;
 - Rights other persons may have either in the work itself or in how the work is used, such as **publicity** or privacy rights.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the licence terms of this work.

The publisher has used its best efforts in preparing this book, and the information provided herein is provided "as is." Adam Mickiewicz University in Poznań makes no representation or warranties with respect to the accuracy or completeness of the contents of this book and specifically disclaims any implied warranties of merchantability or fitness for any particular purpose and shall in no event be liable for any loss of profit or any other commercial damage, including but not limited to special, incidental, consequential, or other damages.

ISBN 978-83-85872-08-6

This project acted as the Polish component of the transnational *Discovering the Archaeologists of Europe 2012-14* project, which was administered by York Archaeological Trust with financial support from the Lifelong Learning Programme of the European Commission. This report reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Spis treści

Spis treści.....	4
Spis Tabel.....	5
Spis Rycin.....	7
1. Wstęp.....	8
2. Metodologia	9
2.1. Ankiety.....	9
2.2. Gromadzenie danych	10
2.2.1. Część 1. Ankiety: archeolodzy.....	11
2.2.2. Część 2. Ankiety: instytucje.....	13
2.3. Metody obliczania wielkość zatrudnienia	14
2.3.1. Całkowita liczba archeologów w Polsce	14
2.3.2. Liczba badanych archeologów w kontekście posiadanych zestawów danych.....	16
2.4. Problemy napotkane przy gromadzeniu danych	16
2.4.1. Problemy z badaniami i pomiarami	16
2.4.2. Problemy z kompletnością i pewnością danych	17
3. Instytucje.....	18
3.1 Wstęp	18
3.2 Rodzaje instytucji	19
3.3. Liczba instytucji	20
3.4. Liczba archeologów w zależności od typu instytucji.....	22
3.5. Liczba zatrudnionych.....	23
3.6. Przewidywania względem zatrudnienia archeologów w przeszłości i przyszłości.....	26
4. Archeolodzy	33
4.1 Wielkość zatrudnienia.....	33
4.2. Zatrudnienie i wykształcenie.....	34
4.2.1. Stan zatrudnienia.....	34
4.2.2. Wykształcenie	35
4.3. Różnorodność	37
4.3.1. Struktura wieku.....	37
4.3.2. Analiza płci	38
4.3.3. Niepełnosprawność	39
4.3.4. Kraj pochodzenia	40
4.4. Wykonywane prace i definiowane braki w posiadanym wykształceniu..	42
4.4.1. Wykonywane prace	42
4.4.2. Braki w umiejętnościach.....	44
5. Wynagrodzenia.....	46

Spis Tabel

Tabela 1. Liczba odpowiedzi (odzwierciedlająca liczbę stanowisk), oraz kompletność tych odpowiedzi dla pierwszej części ankiety, w zależności od typu organizacji.	12
Tabela 2. Odpowiedzi uzyskane dzięki pierwszej części ankiety oraz ich kompletność	12
Tabela 3. Odpowiedzi uzyskane dzięki drugiej części ankiety (poszczególne organizacje). ...	14
Tabela 4. Przegląd instytucji: dane liczbowe.....	21
Tabela 5. Liczba zatrudnionych archeologów w zależności od rodzaju instytucji.	22
Tabela 6. Wielkość instytucji zatrudniających archeologów.....	23
Tabela 7. Średnia liczba zatrudnionych archeologów i kadry wspierającej w poszczególnych organizacjach.....	26
Tabela 8. Zmiany zatrudnienia archeologów w instytucjach akademickich w latach 2008-2013	27
Tabela 9/ Przewidywane zmiany zatrudnienia archeologów w instytucjach akademickich w latach 2013-2018.....	27
Tabela 10. Zmiany zachodzące w zatrudnieniu archeologów w pozostałych instytucjach państwowych w latach 2008 -2013, według danych zebranych w czasie badań	28
Tabela 11. Przewidywane zmiany w zatrudnieniu archeologów w pozostałych instytucjach państwowych w latach 2013-2018.....	28
Tabela 12. Zmiany zachodzące w zatrudnieniu archeologów w instytucjach prywatnych w latach 2008-2013.....	30
Tabela 13. Przewidywane zmiany w zatrudnieniu w instytucjach prywatnych w latach 2013-2018.....	30
Tabela 14. Trendy w liczbie zatrudnionych archeologów w różnych instytucjach w kontekście krajowego zatrudnienia w sektorze państwowym i prywatnym: lata 2008-2013.....	31
Tabela 15. Przewidywane trendy w liczbie zatrudnionych archeologów w różnych instytucjach w latach 2013-2018	32
Tabela 16 . Liczba archeologów w Polsce	33
Tabela 17. Stan zatrudnienia archeologów w różnego typu instytucjach	35
Tabela 18. Liczba archeologów pracujących w różnych instytucjach z uwzględnieniem stopnia ich wykształcenia	36
Tabela 19. Kraje, w których pracownicy różnych instytucji uzyskali najwyższy stopień naukowy	37
Tabela 20. Struktura wieku archeologów (wraz z podziałem na instytucje, w których znajdują zatrudnienie)	37

Tabela 21. Struktura wieku i płci archeologów	38
Tabela 22. Struktura płci w archeologii (z podziałem na instytucje oraz w całości), w porównaniu do całej populacji pracujących Polaków.	39
Tabela 23. Płeć archeologów i stopień ich wykształcenia.....	39
Tabela 24. Niepełnosprawność wśród polskich archeologów	40
Tabela 25. Kraj pochodzenia archeologów pracujących w Polsce.	41
Tabela 26. Kraj pochodzenia archeologów w zależności od instytucji	41
Tabela 27. Wykonywane prace i udział procentowy respondentów wskazujących wykonywaną pracę w różnych instytucjach.....	43
Tabela 28. Stanowiska wymagające wykonywania 1, 2, 3 lub 4 rodzajów prac w różnych instytucjach	43
Tabela 29. Umiejętności, których brakuje archeologom (ilość odpowiedzi i udział procentowy)	44
Tabela 30. Wynagrodzenia - wszystkie zgromadzone dane.....	47

Spis Rycin

Rycina 1. Przegląd instytucji: liczba instytucji zatrudniających archeologów w poszczególnych województwach	21
Rycina 2. Przegląd instytucji: liczba firm prywatnych w poszczególnych województwach	21
Rycina 3. Podział instytucji wg liczby zatrudnionych archeologów	23
Rycina 4. Podział instytucji akademickich wg ilości zatrudnionych archeologów	24
Rycina 5. Podział innych instytucji państwowych wg ilości zatrudnionych archeologów	25
Rycina 6. Podział firm prywatnych wg ilości zatrudnionych archeologów	25
Rycina 7. Instytucje akademickie: przewidywane zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018.....	27
Rycina 8. Inne instytucje państwowe: zmiany w zatrudnieniu w latach 2008-2013	29
Rycina 9. Inne instytucje państwowe: przewidywane zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018.....	29
Rycina 10. Firmy prywatne: zmiany w zatrudnieniu w latach 2008-2013	30
Rycina 11. Firmy prywatne: przewidywane zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018.....	30
Rycina 12. Liczba archeologów w poszczególnych województwach	34
Rycina 13. Braki kwalifikacji wskazane przez instytucje prywatne	45
Rycina 14. Braki kwalifikacji wskazane przez instytucje państwowe	45
Rycina 15. Miesięczne wynagrodzenie brutto w zależności od stanowiska	47
Rycina 16. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto archeologów w różnych instytucjach	48
Rycina 17. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników terenowych w różnych instytucjach.....	48
Rycina 18. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników naukowych w różnych instytucjach	49
Rycina 19. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto techników w różnych instytucjach	49
Rycina 20. Rozkład miesięcznych wynagrodzeń brutto w instytucjach państwowych.....	50
Rycina 21. Rozkład miesięcznych wynagrodzeń brutto w instytucjach prywatnych.....	51

1. Wstęp

Poniższy raport powstał w ramach międzynarodowego projektu *Discovering the Archaeologists of Europe 2014*. W niniejszym projekcie brało udział dwadzieścia państw europejskich, które stawiały sobie za cel przeprowadzenie analizy porównawczej dotyczącej sytuacji archeologa na rynku pracy w Europie. *Discovering the Archaeologists of Europe 2014* działał w ramach finansowanego przez Unię Europejską programu Lifelong Learning i jest następcą projektu *Discovering the Archaeologists of Europe* (działającego w latach 2006-2008). W poprzedniej edycji *Discovering the Archaeologists of Europe* Polska nie była zaproszona do współpracy, jednakże nie oznacza to, że wcześniej nie prowadzono badań dotyczących polskich archeologów. W 2010 roku opublikowana została praca, ukazująca sytuację archeologów polskich w kontekście globalnego kryzysu ekonomicznego (Marciniak i Pawleta, 2010). Inna, stosunkowo nowa praca, *The archaeological profession in contemporary Poland*, opublikowana w 2011 roku, podsumowuje wyniki kompleksowych badań, prowadzonych w latach 2009-2010 a dotyczących zawodu archeologa (Filipowicz 2011). Choć obie prace koncentrują się na nieco innych aspektach, jednakże tworzą one doskonały materiał wstępny, ukazujący dane zawarte w niniejszym raporcie w szerszej perspektywie i kontekście.

Celem projektu *Discovering the Archaeologists of Europe 2014* była analiza realiów pracy archeologów zatrudnionych w Polsce zarówno w sektorze państwowym jak i prywatnym. Analiza ta ma doprowadzić do lepszego zrozumienia potrzeb społeczności polskich (i dalej europejskich) archeologów. Do najważniejszych zadań projektu, zarówno na poziomie europejskim, jak i narodowym, należą:

- opracowanie profilu zawodowego archeologów;
- określenie istniejących na rynku pracy trendów oraz problemów z nimi związanych;
- określenie niedoboru umiejętności pracowników i wynikająca z tego faktu potrzeba przeprowadzenia celowanych szkoleń;
- upowszechnienie wiedzy o charakterze pracy archeologów w celu ich integracji z działaniami o charakterze biznesowym
- zapoznanie archeologów z uzyskanymi wynikami badań;

Po to by móc zrealizować powyższe cele, naukowcy przyglądali się archeologom poprzez ich konkretne miejsce pracy (po to by móc określić w jakim sektorze jak się archeologom pracuje), gdzie jaką wykonują pracę, jakie posiadają kwalifikacje, jak wysokie jest ich

wynagrodzenie, a także szukali odpowiedzieli na pytanie jakich umiejętności obecnie im brakuje oraz jakie jest zapotrzebowanie na specjalistyczne szkolenia. Ponadto, naukowcy określili prognozy dotyczące zatrudnienia archeologów w najbliższych latach.

Na podstawie wyników badań, zebranych w dwudziestu państwach będących uczestnikami projektu, zostanie przeprowadzona szczegółowa międzynarodowa analiza dotycząca stanu społeczeństwa archeologów w znacznej części Europy.

2. Metodologia

2.1. Ankiety

W polskim rozumieniu, archeologiem jest osoba, która pracuje z informacjami i materiałami archeologicznymi oraz posiada stopień naukowy z archeologii (na dowolnym poziomie). Oznacza to, że 3-letnie studia licencjackie z zakresu archeologii są wystarczające, by móc zatrudnić osobę na stanowisku archeologa w dowolnej instytucji (Filipowicz 2011). Okazuje się jednak, iż pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby posiadające tak niewielkie kwalifikacje. W przeważającej mierze, minimalnym wymogiem stawianym archeologom w Polsce w chwili zatrudnienia jest posiadany przez nich tytuł magistra. Jednakże, co jest istotne, posiadanie stopnia naukowego nie jest wystarczające, aby móc przeprowadzić wszystkie konieczne prace archeologiczne. Bowiem zgodnie z obowiązującym prawem, by uzyskać pozwolenie na prowadzenie badań wykopaliskowych, należy legitymować się co najmniej 12 miesięcznym, potwierdzonym doświadczeniem w pracy w terenie (Filipowicz 2011).

Przeprowadzone do projektu *Discovering the Archaeologists of Europe* badania, przeprowadzone zostały w oparciu ankietę, która składała się z dwóch części. Pierwsza z nich koncentrowała się na aktywnych zawodowo archeologach, natomiast druga adresowana była do instytucji, które ich zatrudniają. Podczas tworzenia ankiety brany był pod uwagę kontekst Polski i jej kultury. I tak, dla przykładu, pytanie dotyczące wynagrodzenia związane było ze stanowiskiem obejmowanym w instytucji, a nie z konkretną osobą.

Pierwsza części ankiety koncentrowała się na następujących zagadnieniach: płci, wieku (określanego w dziesięcioletnich przedziałach: <20 lat, 20-29, 30-39, itp., aż do „60 i więcej”), niepełnosprawności, pochodzeniu, wykształceniu oraz państwie, w którym wykształcenie to zostało zdobyte. Ponadto, w ankiecie zawarte zostały pytania dotyczące statusu zatrudnienia (stałe w pełnym wymiarze godzin, stałe w niepełnym wymiarze godzin, stałe, lecz na urlopie

naukowym lub tymczasowe), typie instytucji zatrudniającej oraz rodzaju wykonywanej pracy (praca w terenie i badania wykopaliskowe, świadczenie usług archeologicznych, obsługa muzeów oraz gości, edukacja i szkolenia, stanowisko kierownicze- lub połączenie kilku powyższych w dowolnej konfiguracji).

W drugiej części ankiety pytania zostały tak skonstruowane, aby uzyskać informacje dotyczące instytucji zatrudniających archeologów w Polsce jak i stanu ich zatrudnienia.

Wymagały określenia rodzaju instytucji, liczby pracujących w niej archeologów oraz pracowników wspierających, zarówno obecnie, jak i w przeszłości oraz przyszłości (w odstępach 1, 3 i 5 lat od dnia dzisiejszego). Ankieta skupiała się również na zdefiniowaniu braku posiadanych umiejętności przez pracujących archeologów oraz przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto dla różnych stanowisk we wszystkich instytucjach (możliwymi odpowiedziami były 1000-2000 PLN, 2000-3000 PLN, itp., aż do „powyżej 5000 PLN”. Wartości te równają się w przybliżeniu przedziałom 240-480 EUR, 480-720 EUR, itp., aż do „powyżej 1200 EUR”).

2.2. Gromadzenie danych

Zgromadzone, zanalizowane oraz zaprezentowane w tym raporcie dane odzwierciedlają stan wiedzy o polskiej archeologii pod koniec 2013 roku.

Niniejsze badania prowadzone były przez trzy osoby, które wykorzystywały różne źródła. Punktem wyjścia, była lista instytucji państwowych zatrudniających archeologów. Lista ta częściowo bazowała na podobnej, która utworzona została w 2011 roku na potrzeby grantu *The archaeological profession in contemporary Poland*. Przez cały czas wykonywania badań dla projektu *Discovering the Archaeologists of Europe 2014*, była ona poprawiana i uzupełniana. Na podstawie wyżej wymienionej listy i przy wykorzystaniu Internetu zostało przeprowadzone badanie, mające na celu sprawdzenie, które z instytucji faktycznie pracują oraz zatrudniają archeologów.

Wiele informacji dotyczących pracowników zatrudnionych w instytucjach państwowych, można było pozyskać z działających stron internetowych prowadzonych przez badane instytucje. Doskonałym źródłem informacji stanowi również baza „Nauki Polskiej”: <http://www.nauka-polska.pl/>. Po zgromadzeniu danych z wyżej wspomnianych źródeł, brakujące informacje zostały uzupełnione poprzez korespondencję e-mailową, a w przypadku braku odpowiedzi, nawiązany został kontakt telefoniczny.

Ponieważ przeważająca większość zgromadzonego tu materiału pochodzi od instytucji państwowych oraz dzięki temu, iż materiał ten zgromadzony został różnymi wzajemnie

uzupełniającymi się metodami, jesteśmy pewni dokładności prezentowanych tu danych, które budowane były w oparciu o pytania zawarte w pierwszej części ankiety. Natomiast dane dotyczące instytucji prywatnych, które zatrudniają archeologów, zostały zgromadzone jedynie drogą poczty elektronicznej oraz poprzez przeprowadzone rozmowy telefoniczne.

Zebranie danych o firmach prywatnych jak również pracujących w nich archeologach wymagało nieco odmiennego podejścia. Po pierwsze, lista prywatnych instytucji została uzyskana od Aliny Jaszewskiej, prezesa Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Prywatnych Firm Archeologicznych. Ponadto, w celu wykluczenia niezarejestrowanych firm archeologicznych, otrzymaną listę zweryfikowano z bazą danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Następnym krokiem było nawiązanie drogą elektroniczną bądź telefoniczną kontaktu z tymi instytucjami.

2.2.1. Część 1. Ankiety: archeolodzy

W oparciu o pierwszą część ankiety udało nam się zdobyć mniej lub bardziej kompletne dane dotyczące w sumie 866 stanowisk archeologicznych znajdujących się w 133 różnych polskich instytucjach państwowych. Ponad połowa zebranych danych (450 z 866, tj. 52%) była kompletna i zawierała stuprocentowo wiarygodne informacje. Z różnych powodów, pozostałe 417 pozycji zawierało braki w odpowiedziach (przyczyny tychże braków opisane zostały w punkcie 2.4. *Problemy napotkane przy gromadzeniu danych*). Natomiast w sektorze prywatnym przebadano 52 różne firmy i 91 zatrudnionych w nich archeologów, istotne jest to, że tu jedynie cztery ankiety nie zawierają kompletnego materiału (stanowi to 96,7% pełnych informacji). Reasumując, w oparciu o pierwszą część ankiety udało się zgromadzić łącznie 957 wywiadów.

Należy podkreślić fakt, że część polskich archeologów zatrudnionych jest jednocześnie w dwóch instytucjach. Jednakże dla wielu osób jest to temat tabu i z różnych powodów nie chcą oni ujawniać zatrudnienia w więcej niż jednej instytucji. Przykładową przyczyną zatajenia tej informacji może być obawa o bycie postrzeganym jako osoba mniej zaangażowana w pracę w którejś z instytucji.

W efekcie przeprowadzonych badań udało się ustalić, iż jednocześnie na dwóch stanowiskach pracuje w sumie 41 archeologów. W związku z powyższym ilość uzyskanych odpowiedzi, które odnoszą się do pierwszej części ankiety jest większa. Innymi słowy, liczba miejsc pracy w instytucjach, jest wyższa niż rzeczywista liczba osób pracujących, jako archeolodzy (957 stanowisk i 916 archeologów). Tabela 1 i 2 zawiera: liczbę stanowisk w zależności od typu organizacji oraz liczbę niepowtarzalnych odpowiedzi, odzwierciedlających całkowitą liczbę archeologów.

Ankieta – część 1.	Instytucje państwowe		Firmy prywatne	Łącznie
	Instytucje akademickie	Muzea, fundacje, itp.		
Odpowiedzi	866		91	957
	458	408		
Kompletne odpowiedzi	450		87	537
	365	85		
% kompletnych odpowiedzi	52%		95.6%	56.1%
	79.7%	20.8%		

Tabela 1. Liczba odpowiedzi (odzwierciedlająca liczbę stanowisk), oraz kompletność tych odpowiedzi dla pierwszej części ankiety, w zależności od typu organizacji.

Ankieta- część 1.	Łącznie
Odpowiedzi z wyłączeniem odpowiedzi powtarzających się (ilość równa liczbie archeologów)	916
Liczba kompletnych odpowiedzi z wyłączeniem odpowiedzi powtarzających się (ilość równa liczbie archeologów, od których uzyskano kompletne zbiory danych)	516
% niepowtarzających się, kompletnych odpowiedzi	56.3%

Tabela 2. Liczba otrzymanych odpowiedzi (odzwierciedlająca rzeczywistą liczbę zidentyfikowanych archeologów) oraz ich kompletność dla pierwszej części ankiety

W tym miejscu należy podkreślić, że istnieją osoby pracujące w projektach archeologicznych, które nie zostały uwzględnione w badaniu. Grupę tę stanowią doktoranci oraz archeolodzy tymczasowo zatrudnieni w projektach Narodowego Centrum Nauki oraz w innych projektach europejskich, lub też uzyskujący dotacje z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W związku z tymczasową formą zatrudnienia, jak i z brakiem centralizacji instytucji archeologicznych w Polsce, niemożliwe jest uzyskanie pełnej informacji dotyczącej skali tegoż zjawiska. Osoby wykluczone z tego badania związane są głównie z instytucjami akademickimi- uniwersytetami oraz Polską Akademią Nauk (IAE PAN).

2.2.2 Część 2. Ankiety: instytucje

Według naszych szacunków w Polsce działa łącznie 242 instytucji zatrudniających archeologów. Spośród nich 109 to firmy prywatne, a 133 to instytucje państwowe, w tym: 80 muzeów lokalnych, 14 wydziałów lub instytutów uniwersyteckich, 12 muzeów archeologicznych, 11 fundacji archeologicznych, 6 oddziałów regionalnych Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk¹, 4 muzea narodowe i 6 innych instytucji państwowych (instytucje ochrony pomników, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Państwowa Agencja Dróg).

Druga część ankiety adresowana była do instytucji państwowych. Dzięki niej zebrano mniej lub bardziej kompletny materiał porównawczy od 100 instytucji państwowych. Dwie instytucje odmówiły dostarczenia informacji, a od pozostałych 31 instytucji państwowych nie udało nam się uzyskać odpowiedzi (problemy z gromadzeniem danych są przedstawione w punkcie 2.4. Problemy napotkane przy gromadzeniu danych). Spośród 100 odpowiedzi otrzymanych od instytucji państwowych, jedynie 26 zawierało odpowiedzi na wszystkie pytania. Oznacza to, że odsetek kompletnych odpowiedzi do drugiej części ankiety wśród instytucji państwowych wyniósł jedynie 19,5% (26 spośród 133 instytucji), podczas gdy odsetek odpowiedzi z pewnymi brakami wyniósł aż 75,2% (100 spośród 133).

W wyniku prowadzonych badań dotyczących archeologicznego sektora prywatnego działającego w Polsce, udało się nam zdobyć dane pochodzące od 52 firm. Według oficjalnych danych znajdujących się w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, dodatkowo w Polsce działa jeszcze 76 firm archeologicznych (jest tu mowa o 2013 roku). Mimo, iż firmy te były formalnie zarejestrowane, niektóre spośród nich mogły w rzeczywistości już nie istnieć. Posiadamy informację, że 21 z tych instytucji jednak na pewno istniała, jednakże ich właściciele jednoznacznie odmówili odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie. Możemy przyjąć, że około 57 firm, z wspomnianych wyżej 76 (około 75%), istniało w rzeczywistości. Biorąc to pod uwagę możemy wywnioskować, że w 2013 roku funkcjonowało w Polsce 109 prywatnych instytucji archeologicznych: 52 firmy, które udzieliły odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie, oraz szacowane 57 inne działające firmy.

¹ Oddziały regionalne są formalnie częścią tego samego Instytutu Polskiej Akademii Nauk, jednak na potrzeby tego projektu zostały analizowane oddzielnie, co zostało wyjaśnione w punkcie 3.2. Rodzaje instytucji

52 ankiet uzyskanych od sektora prywatnego, stanowią solidną podstawę do jego analizy - wskaźnik odpowiedzi wynosi 47,7% (52 spośród 109 istniejących firm). Istotny jest również fakt, że tylko 4 spośród tych 52 instytucji udzieliły niekompletnych odpowiedzi, a zatem wskaźnik kompletnych odpowiedzi był niewiele niższy i wyniósł 44% (48 spośród 109). Warto wspomnieć, że ten relatywnie wysoki wskaźnik odpowiedzi wśród instytucji prywatnych może częściowo wynikać z prywatnych powiązań badacza z tymi instytucjami. Współpraca i osobista znajomość z wieloma archeologami zatrudnionymi w sektorze prywatnym z pewnością ułatwiły proces zdobycia niezbędnych informacji. Dane te zostały zebrane w Tabeli 3.

Ankieta – część 2.	Instytucje państwowe		Firmy prywatne	Łącznie
	Instytucje akademickie	Muzea i fundacje		
Odpowiedzi	100		52	152
	17	83		
Całkowita liczba instytucji/firm	133		109	242
	20	113		
% odpowiedzi	75.2%		47.7%	62.8%
	85%	73.5%		
Kompletne odpowiedzi	26		48	74
	2	24		
% kompletnych odpowiedzi	19.5%		44%	30.6%
	10%	21.2%		

Tabela 3. Odpowiedzi do drugiej części ankiety dla poszczególnych organizacji.

2.3. Metody obliczania wielkość zatrudnienia

W tym rozdziale wyjaśniona zostanie metoda przeprowadzania analizy zgromadzonych danych.

2.3.1 Całkowita liczba archeologów w Polsce

Łączna liczba archeologów, którzy wzięli udział w niniejszym badaniu wynosi 916 osób. Jednakże, szacowana całkowita liczba archeologów pracujących w Polsce to 1004 osoby. Teza ta wymaga wyjaśnienia. Po pierwsze, jesteśmy pewni, że podana liczba archeologów, pracujących w instytucjach państwowych, jest rzeczywista. Dane te są ogólnodostępne na stronach internetowych instytucji, a także w bazie danych „Nauki Polskiej”, poza tym informacje te były systematycznie uaktualniane poprzez kontakt e-mailowy oraz rozmowy

telefoniczne. W związku z powyższym jesteśmy pewni, iż ustanowiona przez nas liczba 787 archeologów pracujących w sektorze państwowym jest właściwa. Ponadto ustaliliśmy, iż 41 archeologów pracuje jednocześnie na dwóch stanowiskach. W celu uniknięcia podwójnego obliczania, archeolodzy ci zostali ujęci osobno.

Po drugie, udało nam się uzyskać informacje o pracujących w sektorze prywatnym archeologach jedynie spośród połowy działających w 2013 roku firm (52 firmy z 109). W związku z powyższym należało przeprowadzić badania szacunkowe w celu uzyskania bardziej realnej liczby archeologów zatrudnionych w sektorze prywatnym. Całkowita liczba archeologów pracujących w tych 52 firmach to 91 osoby, z czego udało nam się znaleźć trzech, pracujących jednocześnie na dwóch stanowiskach - jednym w sektorze prywatnym, a drugim - publicznym. A zatem uzyskana w naszym raporcie liczba archeologów pracujących w prywatnych instytucjach wyniosła 88 osób (w celu uniknięcia podwójnego liczenia, pozostałych trzech zostało zakwalifikowanych do grupy osób pracujących na 2 stanowiskach). Warto podkreślić, że podana przez nas liczba osób pracujących jednocześnie na dwóch stanowiskach, 41 (38 w sektorze publicznym i 3 posiadających pracę zarówno w sektorze publicznym, jaki i prywatnym), z dużym prawdopodobieństwem jest w rzeczywistości większa - jak wspomniano wcześniej, praca na dwóch stanowiskach jest tematem tabu, zwłaszcza wśród osób pracujących w sektorze prywatnym.

Jak już wyżej nadmieniliśmy, w celu uzyskania bardziej prawdopodobnej liczby archeologów pracujących w instytucjach prywatnych, wykonano obliczenia szacunkowe. Badania te bazowały na liczbie archeologów pracujących w 52 firmach, które zgodziły się brać udział w naszych badaniach. W celu uproszczenia założyliśmy, że całkowita liczba archeologów, którzy pracują w firmach niebiorących udział w badaniu, jest w przybliżeniu równa liczbie archeologów pracujących w firmach prywatnych, które wypełniły ankietę. W naszych obliczeniach nie uwzględniliśmy trzech osób pracujących jednocześnie na dwóch stanowiskach, (ponieważ osoby te pracują również w sektorze publicznym), w związku z powyższym zostały one już wcześniej zarejestrowane. Na podstawie przeprowadzonej analizy można przypuszczać, że całkowita liczba archeologów zatrudnionych w instytucjach prywatnych w Polsce wynosi 176 osób (88 zgłoszonych archeologów plus szacowanych 88, pracujących w pozostałych firmach). Mimo iż możemy założyć, że w firmach, które nie brały udziału w naszym badaniu, liczba osób pracujących na dwóch stanowiskach jest podobna, nie uwzględniliśmy tego w naszych szacunkach względem ilości osób zatrudnionych na dwóch stanowiskach. Wiązałoby się to z wykluczeniem tych osób z sektora państwowego, co skutkowałoby dodatkowymi niedokładnościami (trudno byłoby określić precyzyjnie ile jest tych archeologów oraz w jakich instytucjach państwowych osoby te mogłyby pracować). Jak już wspomniano, liczba osób pracujących jednocześnie na dwóch stanowiskach jest prawdopodobnie większa niż przedstawiona w niniejszym raporcie. W związku z powyższym,

dochodzimy do szacowanej całkowitej liczby czynnych zawodowo archeologów, wynoszącej 1004 osoby (787 w instytucjach państwowych, 176 w sektorze prywatnym i 41 pracujących na dwóch stanowiskach).

2.3.2. Liczba archeologów w relacji do zebranych danych

Warto zauważyć, że choć liczba zarejestrowanych w tym badaniu archeologów wynosi 916 osób, to ich liczba w ogólnym zestawieniu jest większa i wynosi 957. Wynika to z faktu, że 41 archeologów, pracujących na dwóch stanowiskach, udzieliło odpowiedzi podwójnie - z każdego miejsca pracy. Ponieważ w większości przypadków zajmowane pozycje są w dwóch zupełnie odmiennych instytucjach (np. w muzeum oraz na uczelni), a analiza zatrudnienia jest tak skonstruowana, aby zbadać każdą ze zmiennych według rodzaju instytucji, w większości przypadków obie odpowiedzi osób pracujących na dwóch stanowiskach są brane pod uwagę i stanowią podstawę do analizy, która została zawarta w rozdziale 4. Archeolodzy. Innymi słowy, dla większości analiz dotyczących archeologów w Polsce, 41 osób pracujących na dwóch stanowiskach będzie liczonych podwójnie, tj. jako archeolodzy zatrudnieni w obu instytucjach jednocześnie - stąd posiadamy łącznie 957 zestawów danych. Wszystkie przypadki, gdy osoby te będą liczone pojedynczo, czyli gdy podwójne odpowiedzi zostaną wykluczone z analizy i będziemy uwzględniać jedynie 916 niepowtarzalnych zestawów danych, fakt ten wyraźnie zostanie odnotowany.

2.4. Problemy związane z gromadzeniem danych

W czasie prowadzenia badań i zbierania danych ankietowych nie spotkano się z żadnymi większymi problemami. Większa część informacji konieczna do uzyskania w trakcie prac nad pierwszą częścią ankiety, była łatwo dostępna w Internecie (o czym już wyżej nadmieniono). W sytuacji kontaktu z osobami za pomocą e-maili lub dzięki przeprowadzonym rozmowom telefonicznym, wskaźnik odpowiedzi był relatywnie wysoki. Dla tego sektora udało się zgromadzić reprezentatywną ilość odpowiedzi. Warto jednak przeanalizować te problemy, z jakimi badacze mieli styczność podczas przeprowadzania badań.

2.4.1 Problemy badawcze związane z badaniami empirycznymi i analizą danych

Po pierwsze, mimo iż strony internetowe instytucji państwowych oraz bazy danych „Nauki Polskiej” zawierały wiele informacji, występowały w nich znaczne luki. W szczególności

można było zauważyć, że zawierają one relatywnie niewiele informacji na temat mniej znanych archeologów, którzy mają mniejsze doświadczenie lub jedynie tytuł magistra (w przeciwieństwie do profesorów, dyrektorów muzeów itp.). Mimo, iż część brakujących informacji została uzupełniona poprzez skontaktowanie się z instytucjami publicznymi, zestawy danych na temat bardziej doświadczonych i wykwalifikowanych archeologów pracujących w tych instytucjach są zdecydowanie bardziej kompletne niż te, dotyczące osób legitymujących się mniejszą rozpoznawalnością w środowisku archeologicznym.

Po drugie, jedną z największych trudności napotkanych podczas wykonywania badań było dotarcie do właściwych osób - problem ten dotyczył zwłaszcza instytucji państwowych. Na początku naszych badań, wiele spośród wysłanych e-maili zostało całkowicie zignorowanych i pozostawionych bez odpowiedzi. W czasie rozmów telefonicznych, badacz często był odsyłany i proszony o kontakt z innymi osobami, z których ostatecznie żadna nie udzieliła mu niezbędnych informacji. W wielu innych przypadkach, trudno było skontaktować się z dyrektorami lub innymi osobami, które byłyby w stanie odpowiedzieć na pytania znajdujące się w ankiecie, nie godzono się również na ujawnianie danych osobowych pracowników.

Mimo, że tylko dwóch przedstawicieli instytucji państwowych bezpośrednio odmówiło wzięcia udziału w badaniu, zdobycie wielu niezbędnych informacji w pozostałych instytucjach było niemożliwe z powodu przeszkód biurokratycznych panujących w badanych instytucjach.

2.4.2. Problemy z kompletnością i pewnością danych

W niektórych przypadkach problem sprawiało ustalenie, czy dana osoba powinna być uważana za archeologa, czy nie. Mimo iż polska definicja archeologa jest raczej dokładna, niektórzy pracownicy muzeów czy uniwersytetów mają różne obowiązki w swym miejscu pracy, z których część może być związana z archeologią lub materiałami archeologicznymi. Utrudnia to podjęcie decyzji, czy zakwalifikować daną osobę do grona archeologów, czy też do personelu pomocniczego, który współpracuje z archeologami. Staraliśmy się, by zebrane dane były najdokładniejsze, w związku z powyższym nie wykluczaliśmy z analiz przypadków niejednoznacznych. Jeśli dana osoba, lub jej kierownik nie uznawał jej za archeologa, oczywiście nie braliśmy jej pod uwagę. Niestety, ponieważ nie zawsze udawało nam się bezpośrednio skontaktować z tymi instytucjami, dokładność taka nie była możliwa we wszystkich przypadkach.

Jednakże główną przyczyną niekompletnych odpowiedzi wśród archeologów był lęk przed ujawnieniem zebranych w trakcie analiz danych. Niestety zapewnienia o poufności tychże danych nie zawsze przynosiły pożądane rezultaty. Problem ten dotyczył głównie tych pytań,

które wymagały podania informacji uważanych przez Polaków, jako bardzo poufne i tematy tabu, takich jak wiek, niepełnosprawność czy wynagrodzenie. W związku z tym część osób odmówiła ujawnienia tego typu informacji. Podobnie rzecz ma się z kwestią wynagrodzeń, temat ten w Polsce uznawany jest za poufny, (ponieważ z racji funkcjonujących „drabinek” płac uważany jest za konfliktogenny), dlatego wielu respondentów niechętnie udzielało informacji na temat ich pensji (zwłaszcza wyraźnie tendencja ta uwidoczniła się wśród archeologów zatrudnionych w sektorze państwowym). Warto zaznaczyć, że problem tematów tabu w mniejszym stopniu dotyczył osób, które osobiście znały badaczy przed przeprowadzaniem badania. Wyjaśnia to również, dlaczego dane do drugiej części ankiety, dostarczone przez instytucje prywatne, były znacznie bardziej kompletne - jak już wspomniano, badający współpracował wcześniej ze stosunkowo dużą liczbą archeologów tam pracujących.

3. Instytucje

3.1 Wstęp

Obecna sytuacja i struktura archeologii w Polsce jest efektem wielu różnorodnych czynników. Początki budowania struktur archeologicznych w Polsce wiążą się z czasami komunistycznymi. Wówczas to archeologia w całości finansowana była z budżetu państwa. Wraz ze zmianami politycznymi związanymi z przebudową państwa po 1989 roku, zaczęły pojawiać się zmiany i w sektorze archeologicznym. Jak wyjaśnia Marciniak i Pawleta (2010), polska archeologia była jasno skonstruowana i podzielona w czasach rządów komunistycznych: Instytut Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk był odpowiedzialny za prowadzenie badań oraz ustalanie standardów akademickich, nauczaniem zajmowały się odpowiednie instytuty na uniwersytetach, muzea dbały o ochronę kolekcji archeologicznych i popularyzowały archeologię, a Biura Ochrony Zabytków odpowiadały za ochronę zabytków archeologicznych oraz obiektów ruchomych, a także prowadziły badania ratunkowe.

Jak już pisaliśmy począwszy od lat 90., w polskiej archeologii następowały dynamiczne zmiany. Biura Ochrony Zabytków zostały rozwiązane; Instytut Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauki przekształcił się w Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauki (IAE PAN), a jego znaczenie zmalało z powodu niewystarczających środków finansowych (Marciniak i Pawleta 2010). Inną znaczącą zmianą, która od kilku dekad wyróżnia polską archeologię, jest powstanie i namnażanie instytucji prywatnych. Ich sukces

może być w znacznym stopniu związany z wieloma projektami infrastrukturalnymi, a co za tym idzie - wzrostem zapotrzebowania na wykopaliska ratunkowe. Jak wyjaśnia Marciniak i Pawleta (2010), przygotowania do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej z 2012 roku wymagały przeprowadzenia wielu dużych projektów infrastrukturalnych, które przyczyniły się do znacznego ożywienia polskiej archeologii w obliczu światowego kryzysu gospodarczego. Proces pobudzenia szczególnie uwidocznił się w sektorze prywatnym, a to z tego faktu, iż małe firmy, z różnych przyczyn, były preferowane przy prowadzeniu wykopalisk ratunkowych (Marciniak i Pawleta 2010). Sytuacja ta znalazła również swoje odbicie w badaniach przeprowadzonych przez Filipowicz (2011), która zwraca uwagę, że w kontekście przygotowań do Euro 2012 oraz światowej recesji, firmy prywatne znajdowały się w znacznie lepszej sytuacji finansowej niż instytucje państwowe.

3.2 Rodzaje instytucji

Mając na uwadze dotychczas wspomniane informacje, skupimy się teraz na instytucjach archeologicznych funkcjonujących w dzisiejszej Polsce. Ogólnie rzecz biorąc, mogą one zostać podzielone na dwie grupy: instytucje państwowe i firmy prywatne. Te ostatnie są kategorią względnie jednolitą, podczas gdy grupa instytucji państwowych jest bardzo zróżnicowana i obejmuje wiele różnych organizacji.

Podział instytucji archeologicznych przedstawia się następująco:

- Firmy prywatne
- Instytucje państwowe
 - Instytucje akademickie
 - Uniwersytety
 - Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk
 - Muzea, fundacje i inne instytucje
 - Muzea archeologiczne
 - Muzea narodowe
 - Muzea lokalne (w tym: muzea archeologiczne, etnograficzne, historii sztuki itp.)
 - Fundacje

- Instytucje ochrony zabytków, Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz Państwowa Agencja Dróg.

Należy zauważyć, że Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk (IAE PAN) posiada 6 oddziałów regionalnych w każdym z następujących miast: Warszawa, Poznań, Wrocław, Kraków, Łódź oraz Szczecin. Mimo iż oddziały te są formalnie traktowane, jako część tego samego Instytutu, w tym raporcie zostały analizowane, jako niezależne instytucje. Decyzja ta została podjęta z tego względu, iż każdy z oddziałów dostarczył oddzielnie swoje dane. W sytuacjach, w których cel badań wymagał zbiorczego traktowania tych pracowników, dane z wszystkich oddziałów IAE PAN podawano łącznie.

3.3. Liczba instytucji

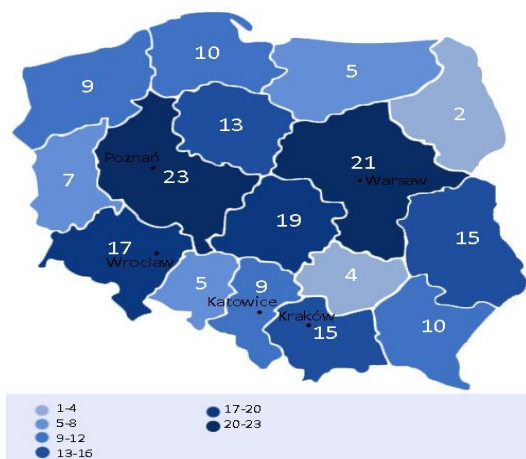
Przeprowadzone badania wykazały, że funkcjonują w Polsce 133 instytucje państwowe zatrudniające archeologów. Spośród nich 20 jest instytucjami akademickimi (Uniwersytety i Polska Akademia Nauk), pozostałe 113 to muzea, fundacje i inne instytucje państwowe. Badania w sektorze prywatnym pozwoliły uzyskać odpowiedzi od 52 prywatnych firm archeologicznych, natomiast na podstawie informacji uzyskanych z Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Prywatnych Firm Archeologicznych oraz bazy danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, można szacować, że w 2013 roku istniało łącznie około 109 prywatnych firm archeologicznych (szczegółowe wyjaśnienie można znaleźć w punkcie 2.2. Gromadzenie danych). Podsumowując, w 2013 roku istniały w Polsce 242 instytucje zatrudniające archeologów. Tabela 4. przedstawia szczegółowy obraz instytucji archeologicznych w Polsce.

	Instytucje państwowe							Firmy prywatne	SUMA
	Instytucje akademickie		Muzea, fundacje i inne						
	Uniwersytety	IAE PAN	Muzea archeologiczne	Muzea narodowe	Muzea lokalne	Fundacje	Inne		
Liczba instytucji	20		113					109 (szacunkowo)	242
% wszystkich instytucji	8.3%		46.7%					45%	100%
	5.8%	2.5%	5%	1.7%	33.1%	4.5%	2.5%		

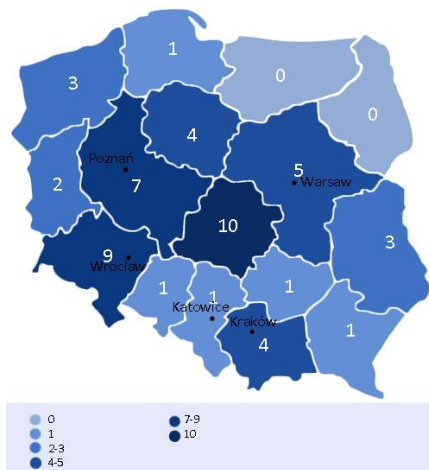
Tabela 4. Przegląd instytucji: dane liczbowe.

*Oficjalnie IAE PAN jest jedną instytucją, a nie sześcioma niezależnymi oddziałami, jednak w tym raporcie regionalne oddziały były uznane za niezależne jednostki. Więcej informacji w punkcie 3.2. Rodzaje instytucji.

Mapy 1. i 2. przedstawiają regionalne rozmieszczenie instytucji zatrudniających archeologów w Polsce.

Rycina 1. Przegląd instytucji: liczba instytucji zatrudniających archeologów w poszczególnych województwach.

Rycina 2. Przegląd instytucji: liczba firm prywatnych w poszczególnych województwach

3.4. Liczba archeologów w poszczególnych instytucjach

Większość polskich archeologów (ponad 78%) zatrudnionych jest w instytucjach państwowych, z czego 41% pracuje w instytucjach akademickich a 37,4% w innych instytucjach państwowych (Tabela 5.). Tylko 17,5% archeologów pracuje w firmach prywatnych. Według naszych ustaleń około 4,1% osób pracuje w dwóch miejscach jednocześnie, jednak liczba ta jest w praktyce prawdopodobnie większa (jak już wcześniej wyjaśniano jest to temat tabu i ludzie nie chcą ujawniać, że pracują na dwóch stanowiskach). Tabela 5. przedstawia liczbę archeologów pracujących w różnych instytucjach wraz z ich procentowym udziałem w ogólnej liczbie archeologów w Polsce. Liczby zaprezentowane w Tabeli 5. opierają się na danych znajdujących się w pierwszej części ankiety.

Część 1.	Instytucje państwowe							Firmy prywatne	Osoby pracujące na 2. stanowiskach	SUMA
	Instytucje akademickie		Muzea, fundacje i inne							
	Uniwersytety	IAE PAN	Muzea archeologiczne	Muzea narodowe	Muzea lokalne	Fundacje	Inne			
Liczba archeologów	412		375					176*	41	1004*
	309	103	177	12	144	27	15			
% w ogólnej liczbie archeologów	41%		37.4%					17.5%	4.1%	100%
	31%	10%	18%	1.2%	14%	2.7%	1.5 %			

Tabela 5. Liczba archeologów w zależności od rodzaju instytucji.

*Dane szacunkowe. Liczba archeologów pracujących w firmach prywatnych jest szacunkowa, jesteśmy natomiast pewni całkowitej liczby archeologów zatrudnionych w instytucjach państwowych; nasze badanie firm prywatnych było zależne od chęci ich właścicieli do ujawnienia danych. Jako że w 52 firmach prywatnych, które wzięły udział w naszym badaniu, zatrudnionych jest 91 osób, założyliśmy, że w pozostałych 57 firmach, które istniały w 2013 roku, pracuje mniej więcej taka sama ilość archeologów. W obliczeniach został również uwzględniony fakt, że 3 spośród 91 archeologów z firm prywatnych pracuje na dwóch stanowiskach, zatem szacowana liczba pracowników firm prywatnych wynosi 176 [(91-3)x2]. Szczegółowe wyjaśnienia znajdują się w punkcie 4.1. Ilość pracowników.

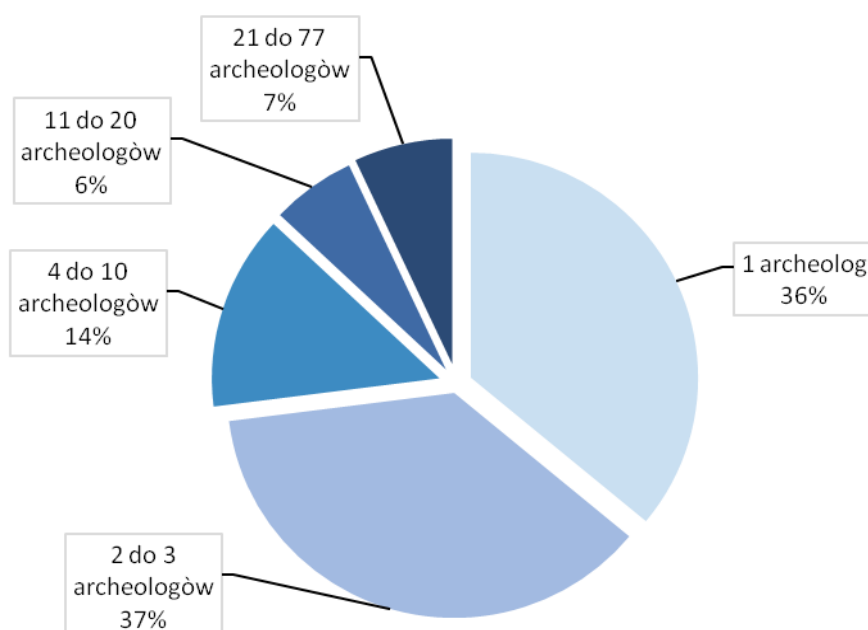
3.5. Liczba zatrudnionych

Wyniki przeprowadzonego badania ukazują, że większość instytucji zatrudnia stosunkowo niewielu archeologów. Jak pokazuje Tabela 6., ponad 70% instytucji zatrudnia jedynie 1-3 archeologów. Natomiast Rycina 1. w graficzny sposób ukazuje te same dane. Wartości prezentowane w Tabeli 6. i w Rycinie 1. opierają się na danych, które zostały zgromadzone dzięki pytaniom znajdującym się w drugiej części ankiety i odnoszą się do wszystkich typów instytucji.

Liczba zatrudnionych archeologów	Liczba instytucji	% instytucji biorących udział w badaniu
1	56	36.6%
2-3	56	36.6%
4-10	21	13.7%
11-20	9	5.9%
21-77*	11	7.2%
Ogół organizacji	153	100%

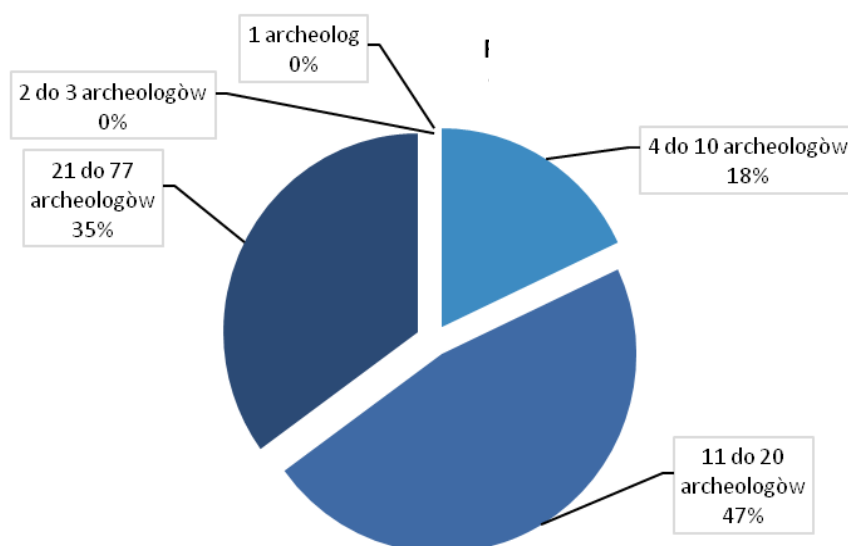
Tabela 6. Wielkość instytucji zatrudniających archeologów

*W tej tabeli każdy oddział regionalny IAE PAN uwzględniany był niezależnie. Gdyby traktować IAE PAN jako jedną instytucję, wielkość zatrudnienia wyniosłaby ponad 100.

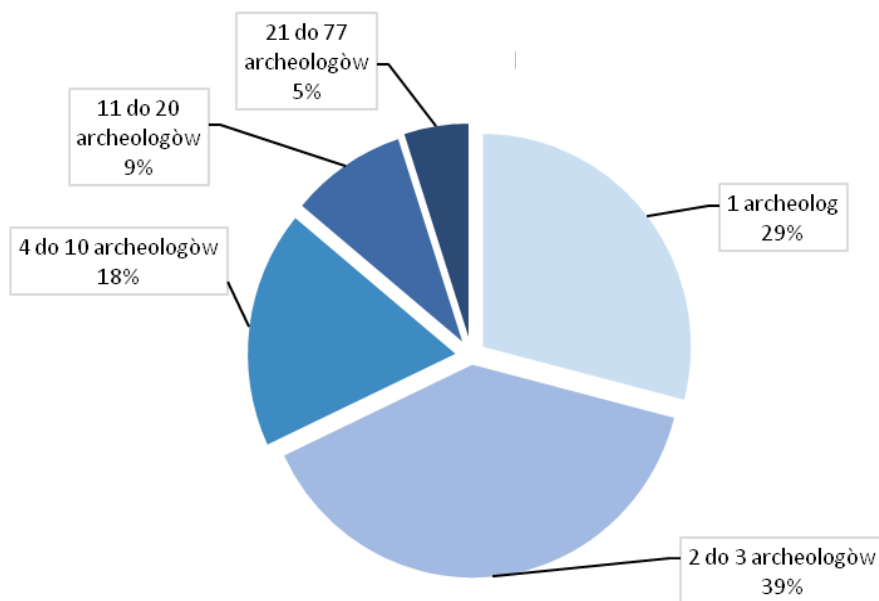

Rycina 3. Podział instytucji wg liczby zatrudnionych archeologów

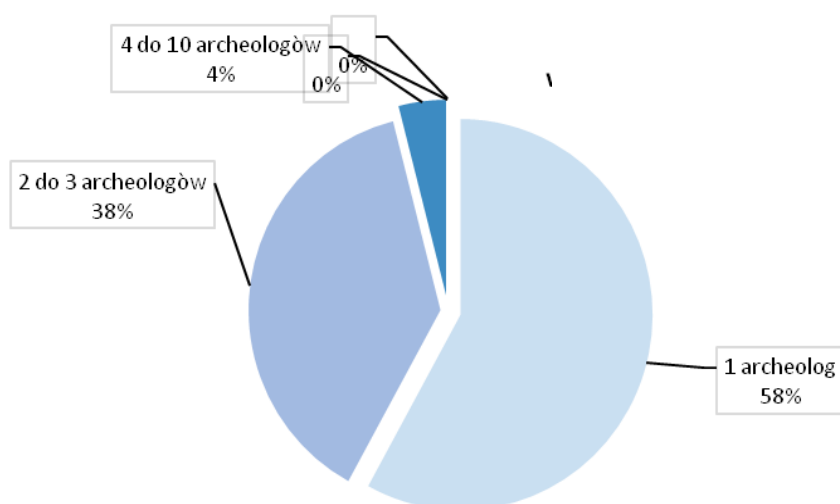
Wielkość instytucji zależy w dużym stopniu od jej rodzaju. Instytucje państwowe, zwłaszcza akademickie (instytuty akademickie i Polska Akademia Nauk), zatrudniają z reguły więcej archeologów, niż firmy prywatne. Podczas gdy wszystkie instytucje akademickie i około jedna trzecia pozostałych instytucji państwowych zatrudniają więcej niż trzech archeologów, to w przypadku firm prywatnych, tylko 4% firm zatrudnia ponad 3 archeologów. Warty uwagi jest również fakt, że kategorię instytucji zatrudniających od 21 do 77 archeologów tworzą tylko i wyłącznie instytucje państwowe - należą do nich niektóre duże muzea oraz instytuty archeologii znajdujące się na uniwersytetach. Należy wspomnieć, że choć, według zebranych danych, instytucją zatrudniającą największą liczbę archeologów (77) jest jeden z instytutów uniwersyteckich, to gdyby zsumować wszystkich pracowników oddziałów regionalnych IAE PAN, (który oficjalnie jest jedną instytucją), otrzymalibyśmy liczbę większą niż 100 zatrudnionych. Ryciny 2. i 3. ukazują procentowy udział instytucji, zatrudniających określoną liczbę archeologów. Te same informacje dla instytucji prywatnych przedstawia Rycina 4.

Rycina 4. Podział instytucji akademickich wg ilości zatrudnionych archeologów

Rycina 5. Podział innych instytucji państwowych wg ilości zatrudnionych archeologów

Rycina 6. Podział firm prywatnych wg ilości zatrudnionych archeologów

Średnie liczby zatrudnionych archeologów odzwierciedlają zróżnicowanie przeciętnej liczby pracowników w różnych typach organizacji. Informacje zawarte w Tabeli 7. pokazują, że instytucje akademickie zatrudniają najwięcej archeologów - średnia liczba archeologów wynosi tu 22,5, podczas gdy w innych instytucjach państwowych wartość ta wynosi średnio 4,5. W firmach prywatnych średnie zatrudnienie archeologów wynosi 1,8. Ta sama zależność odnosi się do kadry wspierającej archeologów, najwięcej osób znajduje zatrudnienie w instytucjach akademickich. Należy podkreślić, że określenie wielkości kadry wspierającej jest znacznie trudniejsze, niż w przypadku archeologów. Problem stwarza choćby zdefiniowanie, kim jest pomocnik archeologa, zwłaszcza, gdy osoby takie są zatrudnione tymczasowo lub pracują ze wszystkimi pracownikami wewnątrz instytucji. Badane instytucje mogły zrozumieć

pytanie dotyczące kadry pomocniczej na wiele sposobów. Dlatego też, dane dotyczące ilości kadry pomocniczej nie są tak pewne jak te, odnoszące się do archeologów.

Liczby przedstawione w Tabeli 7. oparte zostały na odpowiedziach pytań zawartych w drugiej części ankiety. Wartości średnie zostały tu obliczone na podstawie danych dostarczonych przez instytucje. Obliczenia polegały na zsumowaniu podanych wielkości zatrudnienia i podzieleniu tej sumy przez liczbę instytucji danego typu, od których otrzymaliśmy dane.

Część 1.	Instytucje państwowe							Firmy prywatne	Ogólna średnia
	Instytucje akademickie		Muzea, fundacje i inne						
	Uniwersytety	IAE PAN	Muzea archeologiczne	Muzea narodowe	Muzea lokalne	Fundacje	Inne		
Średnia liczba zatrudnionych archeologów	22.5		4.5					1.8	5.6
	24.9	18*	18.1	3.5	2.2	nd.**	5		
Średnia liczba kadry wspierającej	3.4		1.3					1	1.25
	3	5	9.6	1	0.4	nd.*	0		

Tabela 7. Średnia liczba zatrudnionych archeologów i kadry wspierającej w poszczególnych organizacjach

*Wielkość ta odzwierciedla liczbę archeologów zatrudnionych w oddziałach regionalnych - gdyby uwzględnić IAE PAN jako jedną instytucję, wielkość ta wyniosłaby ponad 100.

**Ponieważ żadne fundacje nie odpowiedziały na drugą część ankiety, nie posiadamy danych umożliwiających obliczenia średnich wartości.

3.6. Przewidywania względem zatrudnienia archeologów w przeszłości i przyszłości

Odpowiedzi uzyskane dzięki pytaniom zawartym w drugiej części ankiety pozwalają wyciągnąć wnioski o zatrudnieniu archeologów w przeszłości, a także przewidzieć ich zatrudnienie w przyszłości. Analizowane tu dane przedstawione zostaną w kontekście instytucji zatrudniających archeologów: rozpoczynając od ośrodków akademickich, następnie innych instytucji państwowych, kończąc na danych dotyczących firm prywatnych.

Po pierwsze, wszystkie instytucje akademickie, które odpowiedziały na to pytanie, potwierdziły systematyczny spadek ilości zatrudnienia, do którego doszło w latach 2008 - 2013. Według otrzymanych danych, średnia wielkość zatrudnienia zmalała aż o 24%. Połowa instytucji akademickich nie przewiduje zmian w strukturze zatrudnienia archeologów w

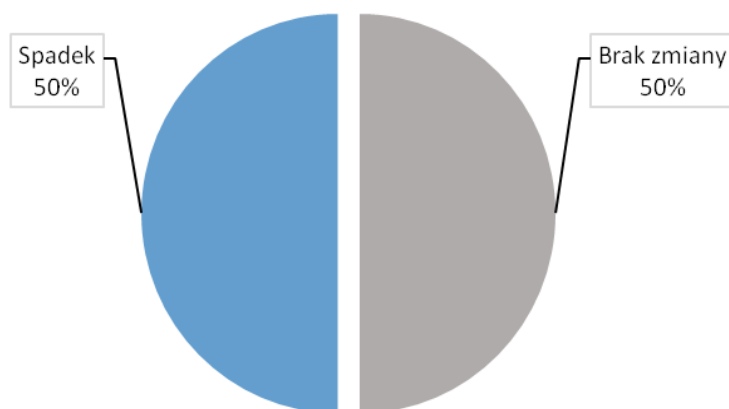
latach 2013-2018. Pozostałe 50% przewiduje dalszy spadek zatrudnienia. Przypuszcza się, że liczba archeologów zatrudnionych w instytucjach akademickich zmaleje średnio o 10%. Tabele 8. i 9. Pokazują instytucje akademickie i prezentują zmiany, jakie zaszły w zatrudnieniu oraz obrazują przewidywania względem przyszłości tegoż zatrudnienia.

2008-2013 zmiany w zatrudnieniu: instytucje akademickie	Wzrost	Spadek	Brak zmian
% wszystkich zgłoszonych instytucji akademickich	0%	100%	0%
% zgłoszonych zmian (średnia)	nd.	-24%	nd.
Całkowita zmiana %	-24%		

Tabela 8. Zmiany zatrudnienia w instytucjach akademickich w latach 2008-2013

2013-2018 zmiany w zatrudnieniu: instytucje akademickie	Wzrost	Spadek	Brak zmian
% wszystkich zgłoszonych instytucji akademickich	0%	50%	50%
% zgłoszonych zmian (średnia)	nd.	-20%	nd.
Całkowita zmiana %	-10%		

Tabela 9/ Przewidywane zmiany zatrudnienia w instytucjach akademickich w latach 2013-2018

Rycina 7. Instytucje akademickie: przewidywane zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018

W grupie pozostałych instytucji państwowych, 41% respondentów zgłosiło brak zmian w wielkości zatrudnienia od 2008 roku, podczas gdy drugie 41% odnotowało spadek. 18% badanych instytucji poinformowało o wzroście zatrudnienia w latach 2008-2013. Sumując wszystkie uzyskane dane dotyczące zmian zachodzących w ilości zatrudnionych archeologów

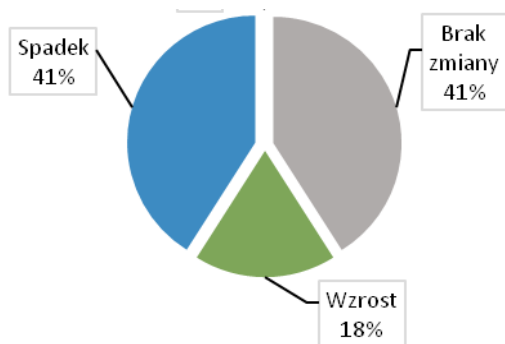
polskich (uwzględniając również brak zmian), można stwierdzić, iż poziom zatrudnienie archeologów w okresie 2008-2013 obniżył się o 6%. Nie przewiduje się znaczących zmian w wielkości zatrudnienia w latach 2013-2018. 65% pozostałych instytucji państwowych nie przewiduje zmian w zatrudnieniu, 25% przewiduje spadek, a tylko 10% wzrost liczby archeologów. W przypadku przewidywanego wzrostu, oczekuje się zwiększenie zatrudnienia o około 28%, natomiast spadek zatrudnienia szacowany jest na wartość 8,7%. Sumując wszystkie przewidywania względem wielkości zatrudnienia w nadchodzących latach, szacowana zmiana, jaka nastąpi w pozostałych instytucjach państwowych, to wzrost zatrudnienia o jedynie 0,5%. Tabele 10. i 11. prezentują zmiany zachodzące w zatrudnieniu oraz przewidywania dotyczące przyszłości w grupie pozostałych instytucji państwowych. Rysunki 6. i 7. przedstawiają procentowy udział każdej ze zmian, jakie wystąpiły i są przewidywane dla kategorii pozostałych instytucji państwowych.

Zmiany w zatrudnieniu w latach 2008-2013: inne instytucje państwowe	Wzrost	Spadek	Brak zmian
% wszystkich zgłoszonych innych instytucji państwowych	18%	41%	41%
% zgłoszonych zmian (średnia)	+7%	-20%	nd.
Całkowita zmiana %	-6%		

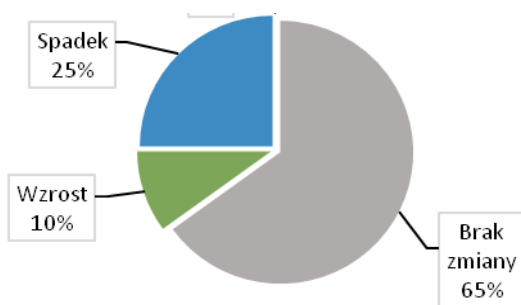
Tabela 10. Zmiany zachodzące w zatrudnieniu w pozostałych instytucjach państwowych w latach 2008 -2013, według danych zebranych w czasie badań

Zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018: inne instytucje państwowe	Wzrost	Spadek	Brak zmian
% wszystkich zgłoszonych innych instytucji państwowych	10%	25%	65%
% zgłoszonych zmian (średnia)	+28%	-7%	nd.
Całkowita zmiana %	-6%		

Tabela 11. Przewidywane zmiany w zatrudnieniu w pozostałych instytucjach państwowych w latach 2013-2018

Rycina 8. Inne instytucje państwowe: zmiany w zatrudnieniu w latach 2008-2013

Rycina 9. Inne instytucje państwowe: przewidywane zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018

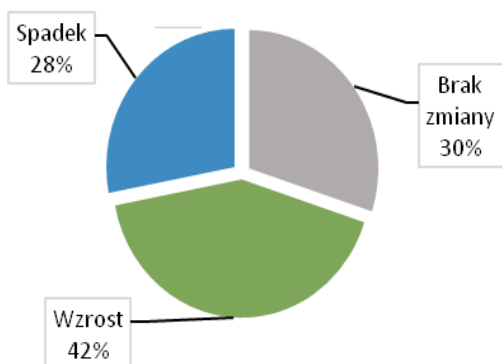
Natomiast sytuacja prywatnego sektora jest nieco odmienna. Związane jest to ze znaczną aktywnością tego sektora w pracach archeologicznych. Wśród firm, które wzięły udział w badaniu, 30% instytucji nie odnotowało w latach 2008-2013 zmian w wielkości zatrudnienia. 28% firm zmniejszyło liczbę archeologów o 57,8%, natomiast aż 42% firm zatrudniało w 2013 roku więcej osób niż w roku 2008. Średni wzrost liczby archeologów wśród tych firm wyniósł 119%. Na podstawie powyższych informacji można wywnioskować, że w latach 2008-2013 nastąpił wzrost zatrudnienia o 34,5%. Spośród 47 firm, które odpowiedziały na pytanie dotyczące przewidywań odnoszących się do przyszłości, 57% nie planuje zmian wielkości zatrudnienia w latach 2013-2018, podczas gdy 11% instytucji spodziewa się spadku aż o 80%. 32% firm przewiduje, że w ciągu najbliższych pięciu lat zatrudni dodatkową liczbę archeologów. Firmy te biorą pod uwagę podwojenie liczby pracowników, co oznacza, że zatrudnienie może się zwiększyć o 252%. W Tabelach 12. i 13. umieszczono informacje dotyczące zmian w zatrudnieniu w instytucjach prywatnych oraz przewidywania dotyczące przyszłości. Rysunki 8. i 9. przedstawiają procentowy udział każdej ze zmian, jakie wystąpiły i są przewidywane w kategorii instytucji prywatnych.

Zmiany w zatrudnieniu w latach 2008-2013: instytucje prywatne	Wzrost	Spadek	Brak zmian
% wszystkich zgłoszonych instytucji prywatnych	42%	28%	30%
% zgłoszonych zmian (średnia)	+119%	-58%	nd.
Całkowita zmiana %	+34.5%		

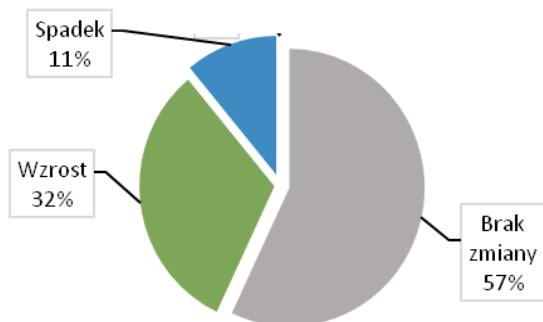
Tabela 12. Zmiany w zatrudnieniu w instytucjach prywatnych w latach 2008-2013

Przewidywane zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018: instytucje prywatne	Wzrost	Spadek	Brak zmian
% wszystkich zgłoszonych instytucji prywatnych	32%	11%	57%
% zgłoszonych zmian (średnia)	+252%	-80%	nd.
Całkowita zmiana %	+72%		

Tabela 13. Przewidywane zmiany w zatrudnieniu w instytucjach prywatnych w latach 2013-2018.

Rycina 10. Firmy prywatne: zmiany w zatrudnieniu w latach 2008-2013

Rycina 11. Firmy prywatne: przewidywane zmiany w zatrudnieniu w latach 2013-2018

W Tabeli 14. przedstawione są fluktuacje zatrudnienia archeologów w różnego typu instytucjach. Porównano je z krajowymi trendami, które występowały w latach 2008-2013. Niezbędne obliczenia wykonano w następujący sposób: obliczono zmianę w każdej instytucji, która udostępniła dane, następnie obliczono wartość średnią zmian w instytucjach danego typu, poprzez zsumowanie otrzymanych wartości i podzielenie ich przez liczbę tych instytucji. Całkowita zmiana, jaka nastąpiła w latach 2008-2013 została obliczona tylko na podstawie danych z roku 2008 i 2013. Okres pomiędzy tymi latami nie został uwzględniony. Ponadto, okresy pomiędzy tymi latami nie są równe (2 dwuletnie okresy 2008-2010 i 2010-2012 oraz jeden okres o długości jednego roku 2012-2013). Z tego powodu, całkowita wartość procentowa zmian dla tego okresu nie jest równa sumom zmian zatrudnienia w latach pomiędzy rokiem 2008 a 2013.

Trendy w zatrudnieniu	Instytucje państwowe		Trendy narodowe: sektor państwowy *	Firmy prywatne	Trendy narodowe: sektor prywatny*	Średnia ogólna (archeologia)
	Instytucje akademickie	Muzea, fundacje i inne				
2008-2010	+0.02%		-1.3%	+53.1%	-0.3%	+32.1%
	-7.7%	+0.9%				
2010-2012	-5%		-4.5%	+26.8%	+8.4%	+14.7%
	-9.8%	-4.5%				
2012-2013	-5.5%		-0.5%	-5.3%	+4.4%	-5.4%
	-9.9%	-4.9%				
Łącznie: 2008-2013	-8.7%		-6.3%	+34.5%	+12.7%	+19.1%
	-24.4%	-6%				

Tabela 14. Trendy w liczbie zatrudnionych archeologów w różnych instytucjach w kontekście krajowego zatrudnienia w sektorze państwowym i prywatnym: lata 2008-2013

*Dane dotyczące trendów narodowych w zatrudnieniu pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego i są dostępne na: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_685_PLK_HTML.htm?action=show_archive.

Można zauważyć, że do pewnego stopnia, trendy w zatrudnieniu w instytucjach państwowych i prywatnych odpowiadają trendom krajowym. Zarówno liczba archeologów zatrudnionych w instytucjach państwowych, jak i ogólna liczba zatrudnionych w kraju w latach 2008-2013 malała. Mimo że w niektórych latach występują różnice względem wartości, to jednak ogólna wartość spadku jest podobna (8,7% i 6,3%). W przypadku sektora prywatnego podobieństwo jest mniejsze, w instytucjach archeologicznych wielkość zatrudnienia znacznie szybciej rosła aż do roku 2012, następnie, w przeciwieństwie do

trendów krajowych, zaczęła maleć. Niemniej jednak, dla obu zbiorów danych można w przeważającej części obserwować wzrost zatrudnienia. Prawdopodobnym powodem niewielkiego spadku krajowego zatrudnienia archeologów w sektorze prywatnym w latach 2008-2010 był kryzys gospodarczy. Dzięki przygotowaniom do Mistrzostw Europy w piłce nożnej i związanymi z nimi projektami infrastrukturalnymi, nie wpłynął on jednak negatywnie na ogólne zatrudnienie w archeologii. Projekty te zapewniły pracę wielu archeologom (Marciniak i Pawleta 2010). Warto dodać, że wielkość zatrudnienia firm prywatnych do roku 2012 rosła, a następnie nastąpił spadek, spowodowany zakończeniem przygotowań do Euro 2012.

Tabela 15 pokazuje przewidywane trendy w zatrudnieniu w polskiej archeologii w latach 2013-2018. W tym przypadku wartości całkowite ponownie zostały obliczone na podstawie danych dla roku 2013 i 2018 (z wyłączeniem okresów pośrednich). Przedziały czasowe są dla tych danych również nierówne: 2013-2016 (3 lata) i 2016-2018 (2 lata). W związku z powyższym, całkowite wartości procentowe zachodzących tu mian nie równają się sumie zmian w uwzględnianych okresach.

Przewidywane zatrudnienie	Instytucje państwowe		Firmy prywatne	Średnia całkowita
	Instytucje akademickie	Muzea, fundacje i inne		
2013-2016	+0.6%		+41.5%	+27.7%
	0%	+0.6%		
2016-2018	-0.9%		+13.9%	+8.9%
	-10%	-0.1%		
łącznie: 2013-2018	-0.4%		+72%	+47.5%
	-10%	+0.5%		

Tabela 15. Przewidywane trendy w liczbie zatrudnionych archeologów w różnych instytucjach w latach 2013-2018

Firmy prywatnie optymistycznie patrzą w przyszłość. Ponad połowa z nich nie przewiduje zmian w wysokości zatrudnienia, jednakże 32% firm, które planują zwiększenie liczby pracowników, przypuszcza, że będzie to znaczny wzrost zatrudnienia. Wysokie wartości w przypadku firm prywatnych wynikają z faktu, że zatrudniają one niewielką liczbę pracowników. W związku z tym, jeżeli firma, zatrudniająca jednego archeologa, w roku 2018 będzie zatrudniać dwóch archeologów, jej wzrost zatrudnienia wyniesie 100%. Oczekiwania względem wzrostu ilości pracowników w sektorze prywatnym są znaczne, lecz mogą okazać się one być zbyt optymistyczne, a to ze względu na zdecydowane zmniejszenie

zapotrzebowania na archeologów po zakończeniu Euro 2012. Podczas zdobywania informacji na temat sektora prywatnego zauważyliśmy, że tylko w roku 2013, 22 firmy archeologiczne zakończyły swoją działalność. Liczba ta jest znacząca, zwłaszcza, gdy zdamy sobie sprawę, że łącznie istnieje w Polsce około 109 firm. Właściciele prywatnych instytucji archeologicznych zdecydowanie częściej odpowiedzieli na pytania dotyczące przyszłości swych firm niż pracownicy sektora państwowego. Tu nieco powyżej 20 instytucji państwowych udzieliło odpowiedzi na nasze pytanie, podczas gdy w sektorze prywatnym uzyskaliśmy 50 odpowiedzi. Rozmiar firm prywatnych i związane z tym nieproporcjonalnie duże zmiany w zatrudnieniu powodują, że otrzymane wartości średnie, przedstawione w Tabelach 14. i 15., nie są do końca precyzyjne.

4. Archeolodzy

4.1. Wielkość zatrudnienia

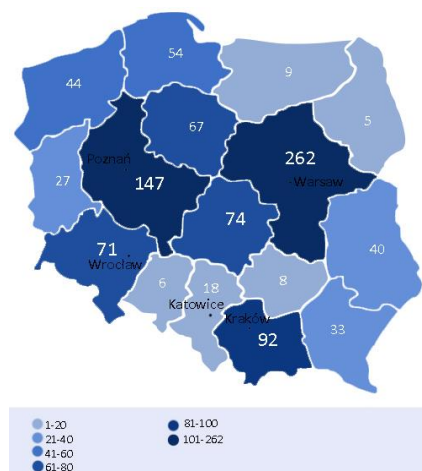
Łączna liczba archeologów podanych w przeprowadzonym badaniu wynosiła 916. Jednakże, szacowana całkowita liczba archeologów to 1004 (metody wykonanych obliczeń i analiza otrzymanych wielkości wyjaśnione są w punkcie 2.3. Metody obliczania wielkości zatrudnienia). Tabela 16. ukazuje liczbę archeologów zgłoszonych w przeprowadzonym badaniu oraz szacunkowe liczby wszystkich archeologów w Polsce.

	Instytucje państwowe							Firmy prywatne	Osoby pracujące na dwóch stanowiskach	SUMA
	Instytucje akademickie		Muzea, fundacje i inne							
	Uniwersytety	IAE PAN	Muzea archeologiczne	Muzea narodowe	Muzea lokalne	Fundacje	Inne			
Zgłoszona liczba archeologów	412		375					88	41	916
	309	103	177	12	144	27	15			
Szacowana liczba archeologów	412		375					176*	41	1004*
	309	103	177	12	144	27	15			

Tabela 16 . Liczba archeologów w Polsce

*Wielkości szacowane.

Rycina 12. ukazuje rozmieszczenie archeologów w Polsce. Województwa o największej gęstości zaludnienia zostały dodatkowo wyróżnione przez zaznaczenie miast wojewódzkich.

Rycina 12. Liczba archeologów w poszczególnych województwach

Warto przypomnieć, że choć liczba zgłoszonych w tym badaniu archeologów wynosi 916, ilość zestawów danych jest większa i wynosi 957. Wynika to z faktu, że 41 archeologów, pracujących na dwóch stanowiskach, udzieliło odpowiedzi podwójnie - z każdego miejsca pracy (zostało to omówione w punkcie 2.3. Metody obliczania wielkości zatrudnienia).

Wszystkie dane liczbowe przedstawione w punktach 4.1.- 4.4. opierają się na materiale ankietowym pozyskanym dzięki pytaniom umieszczonym w pierwszej części ankiety (ewentualne wyjątki zostaną zaznaczone).

4.2. Zatrudnienie i wykształcenie

4.2.1. Stan zatrudnienia

892 badanych respondentów spośród 957 zawarło odpowiedź na pytanie dotyczące wymiaru zatrudnienia. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że 95% archeologów w Polsce (847 z 892), zatrudnionych jest na stałe i pracuje w pełnym wymiarze godzin. Około 2,7% archeologów (24 spośród 892) jest zatrudnionych na stałe, lecz w niepełnym wymiarze godzin. Około 2,1% wszystkich archeologów (19 z 892) zatrudnionych jest tymczasowo i są to w większości pracownicy firm prywatnych. Stan zatrudnienia archeologów w Polsce przedstawia Tabela 17.

Stan zatrudnienia		Instytucje państwowe				Instytucje prywatne		Suma	
		Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe					
Stałe	Pełny wymiar godzin	447	97.6%	332	96.2%	68	76.4%	847	95%
	Niepełny wymiar godzin	9	2%	13	3.8%	2	2.2%	24	2.7%
	Na urlopie naukowym	1	<1%	0	0%	1	1.1%	2	<1%
Tymczasowe		1	<1%	0	0%	18	20.2%	19	2.1%
Liczba zestawów danych		458	100%	345	100%	89	100%	892	100%

Tabela 17. Stan zatrudnienia w instytucjach różnego typu

4.2.2. Wykształcenie

Wedle prawa w Polsce od czynnego archeologa wymaga się posiadania stopnia naukowego z archeologii. W ankiecie znalazło się pytanie dotyczące najwyższego zdobytego stopnia naukowego. Respondenci mieli do wyboru 6 opcji: matura, licencjat, magister, doktor, doktor habilitowany, profesor. Należy zauważyć, że w przypadku polskich uczelni rzadko spotykane jest posiadanie jedynie tytułu licencjata nauk humanistycznych (odzwierciedliły to również wyniki naszych badań - jedynie 2 zawodowo czynnych archeologów, posiada tytuł licencjata bez stopnia magistra, przy 472 archeologach posiadających oba te tytuły). W Polsce najwyższy możliwy tytuł osiągnięty dzięki studiom to doktor. Natomiast ci, którzy mają specjalne osiągnięcia akademickie oraz ukończyli postępowanie habilitacyjne, posiadają tytuł doktora habilitowanego. Najwyższym stopniem naukowym w Polsce jest profesor. Nie jest to jedynie określenie stanowiska pracy na uniwersytecie, ale także stopień naukowy, nadawany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W naszym badaniu ankietowym aż 910 archeologów precyzyjnie odpowiedziało na pytanie dotyczące stopnia ich wykształcenia. Informacje te zostały zawarte w Tabeli 18. Ukazuje ona zatrudnienie archeologów w różnych instytucjach wedle posiadanego przez nich stopnia naukowego. Jako że odpowiedzi na to pytanie udzieliło owe 41 osób, pracujących jednocześnie na dwóch stanowiskach, w rzeczywistości posiadamy 869 pełnych zestawów danych, które odzwierciedlają rzeczywistą liczbę pracujących archeologów. Sytuację tą obrazują dane znajdujące się w Tabeli 18. Rzeczywiste liczby archeologów przedstawione są w ostatniej kolumnie poniższej tabeli.

Najwyższe	Instytucje państwowe	Instytucje	łącznie	Suma
-----------	----------------------	------------	---------	------

posiadane wykształcenie	Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe		prywatne				z wyłączeniem dublujących się osób	
Szkoła średnia	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Licencjat	2	<1%	0	0%	0	0%	2	<1%	2	<1%
Magister	99	22%	288	80%	85	94%	472	52%	466	54%
Doktor	200	44%	59	16%	5	6%	264	29%	247	28%
Doktor habilitowany	80	17%	5	1%	0	0%	85	9%	80	9%
Profesor	76	16.5%	10	3%	0	0%	86	9.5%	73	8%
Liczba zestawów danych	458	100%	362	100%	90	100%	910	100%	869	100%

Tabela 18. Liczba archeologów w różnych instytucjach pod względem wykształcenia

Przeważająca większość polskich archeologów uzyskała swój najwyższy tytuł naukowy w Polsce - spośród 733 uzyskanych odpowiedzi, dotyczących miejsca zdobycia najwyższego wykształcenia, 724 osoby wskazały Polskę. Jedynie 9 osób uzyskało wykształcenie poza granicami kraju. W Tabeli 19. zostały przedstawione kraje, w których archeolodzy, pracujący w różnych instytucjach, zdobyli wykształcenie. Rzeczywiste liczby archeologów, którzy odpowiedzieli na to pytanie, przedstawione są w ostatniej kolumnie poniższej tabeli.

Miejsce zdobycia najwyższego wykształcenia	Instytucje państwowe				Instytucje prywatne	Łącznie	Suma z wyłączeniem dublujących się osób*			
	Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe							
Polska	426	98%	208	100%	90	100%	724	98.8%	687	98.7%
Niemcy	2	<1%	0	0%	0	0%	2	<1%	2	<1%
Republika Czeska	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Francja	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Irlandia	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Hiszpania	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Szwecja	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Szwajcaria	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Rumunia	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Liczba zestawów danych	435	100%	208	100%	90	100%	733	100%	696	100%

Tabela 19. Kraje w których pracownicy różnych instytucji uzyskali najwyższy stopień naukowy

*Wszyscy archeolodzy pracujący na dwóch stanowiskach zdobyli swoje najwyższe wykształcenie w Polsce, dlatego jedyna różnica pomiędzy liczbą łączną, a liczbą łączną z wyłączeniem duplikatów występuje w tej kategorii.

4.3. Profil archeologów

4.3.1. Struktura wieku

Tabela 20 przedstawia strukturę wiekową polskich archeologów. Analiza zebranych materiałów pozwala zauważyć, iż w instytucjach państwowych struktura wiekowa pracujących w niej pracowników jest zrównoważona. Oznacza to, że w każdej grupie wiekowej zatrudniona jest podobna liczba osób. Zupełnie odmienna jest natomiast sytuacja w sektorze prywatnym, gdzie zdecydowanie przeważa grupa młodych archeologów.

Grupa wiekowa	Instytucje państwowe				Instytucje prywatne		Łącznie		Suma z wyłączeniem dublujących się osób	
	Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe							
<20	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
20-29	9	2%	13	7%	14	15%	36	6%	35	6%
30-39	99	26.5%	45	26%	45	49%	189	30%	184	30.5%
40-49	89	24%	43	25%	21	23%	153	24%	145	24%
50-59	77	21%	44	25%	9	10%	130	20%	121	20%
60 i więcej	99	26.5%	29	17%	2	2%	130	20%	118	19.5%
Wartości łączne	373	100%	174	100%	91	100%	638	100%	603	100%

Tabela 20. Struktura wiekowa archeologów (wraz z podziałem na instytucje)

Tabela 21 przedstawia zróżnicowanie archeologów polskich wedle wieku i płci. Ciekawe jest to, że wśród polskich archeologów w każdej grupie wiekowej przeważają mężczyźni. Wyjątek stanowi tu grupa wiekowa 20-29. We wszystkich pozostałych przedziałach wiekowych udział kobiet w stosunku do mężczyzn jest znacznie mniejszy, różnica ta jest szczególnie wyraźna w najstarszych grupach wiekowych (50-59 i 60 i więcej).

Grupa wiekowa \ Płeć	Kobiety		Mężczyźni		Ogółem	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
<20	0	0%	0	0%	0	0%
20-29	21	9%	14	4%	35	6%
30-39	76	33%	107	29%	183	30%
40-49	67	29%	78	21%	145	24%
50-59	35	15%	86	23%	121	20%
60 i więcej	33	14%	85	23%	118	20%
Suma	232	100%	370	100%	602	100%

Tabela 21. Struktura wiekowa i p³ciowa archeologów

4.3.2. Struktura płci

Spośród przebadanych archeologów 913 osób odpowiedziało na pytanie dotyczące posiadanej płci. W grupie tej 385 osób (42%) to kobiety, a pozostałe 528 osób (58%) - mężczyźni (Tabela 16.). Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2013 roku udział kobiet wśród wszystkich archeologów wynosił 45%, a mężczyzn 55%. Dlatego można powiedzieć, że płcią dominującą w zawodzie archeologa są mężczyźni, jednakże ich przewaga jest mniejsza, niż ogólna przewaga mężczyzn nad kobietami w całej populacji pracujących Polaków.

Spośród 913 archeologów, którzy określili swoją płeć, 41 pracuje na dwóch stanowiskach. W związku z tym całkowita liczba otrzymanych zestawów danych to 954, i taka liczba została wzięta pod uwagę przy analizie struktury płciowej polskich archeologów. Opierając się na zebranych przez nas danych można zauważyć, że kobiety stanowią mniejszość w instytucjach akademickich i firmach prywatnych, natomiast w innych instytucjach państwowych (muzeach, fundacjach, itp.) zatrudnionych jest tyle samo kobiet, co mężczyzn. Tabela 22. przedstawia strukturę płci polskich archeologów w różnych instytucjach, a także porównanie tej struktury ze strukturą płci w całej populacji pracujących Polaków.

	Instytucje państwowe				Instytucje prywatne	Łącznie	Łącznie z wyłączeniem osób na dwóch etatach	Proporcje płci pracujących Polaków			
	Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe								
Kobiety	159	35%	203	50%	35	39%	397	42%	385	42%	45%
Mężczyźni	299	65%	203	50%	55	61%	557	58%	528	58%	55%

Liczba zestawów danych	458	100%	406	100%	90	100%	954	100%	913	100%	100%
-------------------------------	------------	-------------	------------	-------------	-----------	-------------	------------	-------------	------------	-------------	-------------

Tabela 22. Struktura płci w archeologii (z podziałem na instytucje oraz w całości), w porównaniu ze strukturą całej populacji pracujących Polaków.

868 badanych archeologów podało informację zarówno na temat swej płci jak i posiadanego wykształcenia. Pozwala to na wykonanie analizy wieloczynnikowej. Dane zawarte w Tabeli 23 porównują stopień wykształcenia kobiet i mężczyzn pracujących w polskiej archeologii. Okazuje się, iż mężczyźni legitymują się wyższym stopniem wykształcenia niż kobiety. Około 35% kobiet i 55% mężczyzn posiada co najmniej tytuł doktora. Ponadto, 4% kobiet oraz 12% mężczyzn posiada najwyższy możliwy tytuł - profesora.

Wykształcenie \ Płeć	Kobiety		Mężczyźni		Łącznie	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
Szkoła średnia	0	0%	1	<1%	1	<1%
Licencjat	1	<1%	1	<1%	2	<1%
Magister	233	65%	232	45%	465	54%
Doktor	89	25%	158	31%	247	28%
Doktor habilitowany	20	6%	60	12%	80	9%
Profesor	14	4%	59	12%	73	8%
Łącznie	357	100%	511	100%	868	100%

Tabela 23. Płeć archeologów i stopień ich wykształcenia

4.3.3. Niepełnosprawność

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, istnieją w Polsce trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany oraz lekki. Osoby ze znaczną niepełnosprawnością są niezdolne do pracy, natomiast z niepełnosprawnością umiarkowaną mogą podjąć pracę, jednak wymagają przystosowania stanowiska do potrzeb oraz częściowej lub czasowej pomocy innych osób. Osoby o lekkiej niepełnosprawności są zdolne do pracy bez pomocy osób trzecich.

Na pytanie dotyczące niepełnosprawności odpowiedziało 910 archeologów. 907 z nich zapewniło o braku niepełnosprawności, co oznacza, że tylko trzech archeologów posiada stwierdzoną niepełnosprawność (stanowią oni 0,33% wszystkich archeologów). Taki udział osób niepełnosprawnych wśród archeologów jest stosunkowo niski, w stosunku do statystyk

krajowych. Według Głównego Urzędu Statystycznego liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych w 2013 roku wynosiła 437 000, co stanowi 2,8% siły roboczej w kraju (15,7 miliona osób zatrudnionych). Oznacza to, że stosunek niepełnosprawnych archeologów do wszystkich archeologów jest niemal 10 razy niższy niż w przypadku stosunku wszystkich niepełnosprawnych do wszystkich zatrudnionych w kraju (0,33% i 2,8%). Tabela 24. ukazuje kwestię niepełnosprawności pośród archeologów biorących udział w badaniu.

Niepełnosprawność	Instytucje państwowe		Instytucje prywatne	łącznie		Suma z wyłączeniem osób na dwóch etatach*	
	Instytucje akademickie	Inne instytucje państwowe					
Tak	0	0	3	3	<1%	3	<1%
Nie	458	406	84	948	99.1%	907	99%
Brak odpowiedzi	0	2	4	6	<1%	6	<1%
łącznie	458	408	91	957	100%	916	100%

Tabela 24. Niepełnosprawność wśród polskich archeologów

*Wszyscy archeolodzy pracujący na dwóch stanowiskach zaliczają się do grupy osób sprawnych, dlatego jedyna różnica między ilością łączną, a ilością łączną z wyłączeniem duplikatów znajduje się w kategorii osób bez niepełnosprawności.

4.3.4. Kraj pochodzenia

Jedno z pytań zawartych w ankiecie dotyczyło kraju pochodzenia pracujących w Polsce archeologów. Okazuje się, że jedynie około 1% archeologów pracujących w Polsce pochodzi z zagranicy - z Niemiec, Republiki Czeskiej, Hiszpanii, Ukrainy i USA (1 respondent nie udzielił odpowiedzi z jakiego kraju pochodzi). W Tabeli 25. zaprezentowane zostały informacje o kraju pochodzenia archeologów.

Kraj pochodzenia	łącznie	% zgłoszonych w badaniu archeologów	Kraj pochodzenia
Polska	904	99.2%	
Kraj Unii Europejskiej (poza Polską)	4	<1%	Niemcy – 2 Republika Czeska – 1 Hiszpania – 1
Kraj europejski, nienależący do Unii Europejskiej	1	<1%	Ukraina – 1

Reszta świata/ odpowiedź niesprecyzowana	2	<1%	USA – 1 Nieokreślony - 1
łącznie	911	100%	

Tabela 25. Kraj pochodzenia archeologów pracujących w Polsce.

Tabela 26. prezentuje dane dotyczące kraju pochodzenia pracowników różnych instytucji. Łatwo zauważyć, że niemal wszyscy zagraniczni pracownicy zatrudnieni są w instytucjach akademickich.

Kraj pochodzenia	Instytucje państwowe				Instytucje prywatne		Łącznie		Suma z wyłączeniem dublujących się osób	
	Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe							
Polska	450	98.7%	405	100%	90	98.9%	945	99.3%	904	99.2%
Niemcy	2	<1%	0	0%	0	0%	2	<1%	2	<1%
Republika Czeska	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Hiszpania	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Ukraina	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
USA	1	<1%	0	0%	0	0%	1	<1%	1	<1%
Zagranica (nie sprecyzowano)	0	<1%	0	0%	1	1.1%	1	<1%	1	<1%
Liczba zestawów danych	456	100%	405	100%	91	100%	952	100%	911	100%

Tabela 26. Kraj pochodzenia archeologów w zależności od instytucji

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań z 2011 roku jest najbardziej aktualnym źródłem informacji na temat cudzoziemców mieszkających w Polsce. Zgodnie z tym raportem, cudzoziemcem jest osoba, która mieszka w Polsce i nie posiada obywatelstwa, bez względu na jej narodowość. Spis ludności, przeprowadzony w 2011 roku wykazał, że ponad 99,8% stałych mieszkańców Polski ma obywatelstwo polskie, podczas gdy 0,1% jest cudzoziemcami (osobami bez polskiego obywatelstwa lub uznanymi za osoby bezpaństwowe). Wynika stąd, że procentowy udział archeologów z zagranicy odpowiada ogólnym, krajowym statystykom, jako że 99,2% archeologów biorących udział w badaniu jest Polakami, a krajowe statystyki dowodzą, że ponad 99,8% stałych mieszkańców posiada polskie obywatelstwo. W związku z tym udział procentowy archeologów-cudzoziemców wynosi około 0,8%, a udział cudzoziemców w całym kraju stanowi 0,1%. Jak wynika ze spisu ludności z roku 2011, rozmieszczenie cudzoziemców nie jest równomierne: 31%

obcokrajowców mieszka w województwie mazowieckim (gdzie znajduje się stolica Polski - Warszawa), a drugim regionem, z największą liczbą cudzoziemców jest województwo dolnośląskie (z największym miastem, które jest jednocześnie stolicą województwa - Wrocławiem). Według naszych danych ankietowych, archeolodzy będący cudzoziemcami zamieszkują następujące województwa: mazowieckie (2), łódzkie (2), zachodniopomorskie (1), lubelskie (1) oraz wielkopolskie (1). Spośród siedmiu cudzoziemców, biorących udział w naszym badaniu, 6 jest mężczyznami. 5 z 7 osób posiada tytuł doktora habilitowanego, 1 jest doktorem, a 1 magistrem. Wszyscy obcokrajowcy pracujący w Polsce jako archeolodzy, należą do grupy wiekowej powyżej 40 lat: 3 archeologów należy do przedziału 50-59, 2 do przedziału 20-29, a 1 z archeologów reprezentuje grupę „60 lat i więcej”.

4.4. Wykonywane prace i braki kwalifikacji

4.4.1. Wykonywane prace

887 respondentów odpowiedziało na pytanie dotyczące rodzaju wykonywanej przez nich pracy. Otrzymane odpowiedzi, a także procentowy udział każdego z rodzajów prac zostały przedstawione w Tabeli 27. W wielu przypadkach zajmowane stanowisko wymaga wykonywania kilku rodzajów prac. Ukazane w Tabeli wyniki pokazują ile razy dany rodzaj pracy został wspomniany. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią jest prowadzenie prac terenowych i badań archeologicznych. Odpowiedź ta została wymieniona 643 razy, co oznacza, że 72,5% stanowisk (643 z 887) wiąże się z pracą w terenie lub wykonywaniem badań archeologicznych. Struktura wykonywanych prac w poszczególnych instytucjach została obliczona w oparciu o liczbę zebranych danych, zawierających odpowiedź na to pytanie: instytucje prywatne: 91, instytucje akademickie: 446, inne instytucje państwowe: 350. Należy zauważyć, że spośród 350 uzyskanych na to pytanie odpowiedzi udzielonych przez pozostałe instytucje państwowe, tylko 138 było precyzyjnych. Natomiast pozostałych 212 respondentów udzieliło ogólnych odpowiedzi „obsługa muzeum i gości” i zazwyczaj wybierało także opcję „prace terenowe i badania archeologiczne”. W naszym badaniu dla tych 212 zestawów danych uwzględnialiśmy jedynie odpowiedź „obsługa muzeum i gości”.

Wykonywana praca	Instytucje państwowe				Instytucje prywatne		Łącznie	
	Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe					
Praca w terenie i badania archeologiczne	440	99%	124	35%	79	87%	643	72.5%

Edukacja i szkolenia	335	75%	1	<1%	11	12%	347	39%
Praca muzealna	2	<1%	341	97%	4	4%	347	39%
Zarządzanie	35	8%	34	10%	48	53%	117	13%
Świadczenie usług archeologicznych	1	<1%	5	1%	88	97%	94	11%

Tabela 27. Wykonywane prace i udział procentowy respondentów wskazujących wykonywaną pracę w różnych instytucjach

Tabela 28. gromadzi dane dotyczące wykonywania konkretnej pracy w stosunku do zajmowanego stanowiska. Wartości procentowe dla każdej kategorii zajmowanego stanowiska, obliczone zostały na podstawie liczby zestawów danych pochodzących z danej kategorii: instytucje prywatne - 91 odpowiedzi, instytucje akademickie - 446, pozostałe instytucje państwowe - 138.

Liczba otrzymanych w tym miejscu zestawów danych pochodzących od instytucji państwowych różni się od liczby znajdującej się w Tabeli 27. Wynika to z faktu, iż w 138 przypadkach mamy do czynienia ze zdecydowanymi odpowiedziami. Natomiast posiadamy również 212 odpowiedzi, w których jesteśmy pewni tylko jednego rodzaju pracy wykonywanej przez archeologa, natomiast nie wiemy, czy inny rodzaj pracy wynika z zajmowania jednocześnie dwóch stanowisk. W związku z tym, wykluczyliśmy wszystkie 212 odpowiedzi. Oznacza to, że łączna liczba otrzymanych zestawów danych wynosi 675. Na podstawie uzyskanych odpowiedzi możemy zauważyć, że ponad 2/3 stanowisk archeologicznych w Polsce (68%) wymaga wykonywania dwóch rodzajów prac, podczas gdy niektóre stanowiska wiążą się z trzema lub nawet czterema różnymi rodzajami prac.

Liczba wykonywanych rodzajów prac	Instytucje państwowe				Instytucje prywatne		Łącznie	
	Instytucje akademickie		Inne instytucje państwowe					
1	103	23%	14	10%	9	10%	126	19%
2	319	72%	104	75%	33	36%	456	68%
3	24	5%	19	14%	41	45%	84	12%
4	0	0%	1	<1%	8	9%	9	1%

Tabela 28. Stanowiska wymagające wykonywania 1, 2, 3 lub 4 rodzajów prac w różnych instytucjach

4.4.2. Braki kwalifikacji

Problem niedostatków kompetencji (umiejętności) archeologów poruszany był w drugiej części ankiety (adresowanej do instytucji). Otrzymaliśmy jedynie 64 odpowiedzi, w których wskazywano na niedobory w posiadanych umiejętnościach. Każdy z respondentów przedstawił co najmniej jedną umiejętność, której brakuje jego pracownikom. Najczęściej wymieniany był brak umiejętności analitycznych (48 odpowiedzi), kolejnymi problemami były niewystarczające kompetencje informatyczne (17), niedostateczna wiedza o kulturze materialnej (11), nieznanomość języków obcych (10) oraz niewystarczające umiejętności multimedialne (7). Uzyskane odpowiedzi, dotyczące tej kwestii, przedstawia Tabela 29.

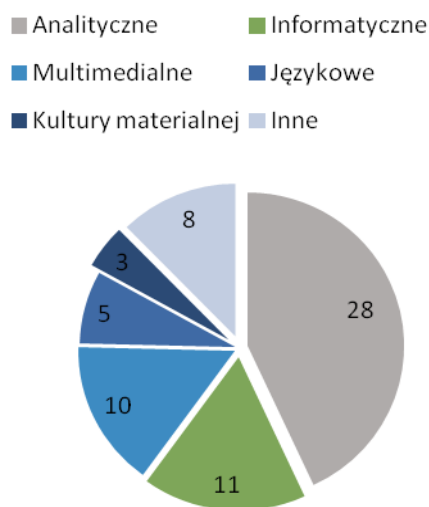
Umiejętności	Wielokrotność wyszczególnienia braku umiejętności	% respondentów wskazujących na brak umiejętności
Umiejętności analityczne	48	75%
Kompetencje w zakresie IT	17	27%
Znajomość kultury materialnej	11	17%
Znajomość języków obcych	10	16%
Umiejętności multimedialne	7	11%
Inne (proszę sprecyzować)	10	16%

Tabela 29. Umiejętności, których brakuje archeologom (ilość odpowiedzi i udział procentowy)

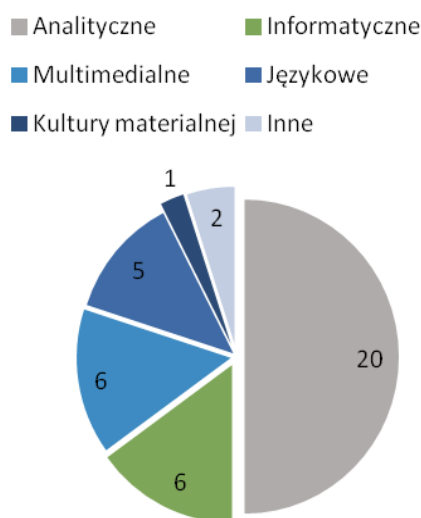
Ankieta zawierała otwarte pytanie, które umożliwiało udzielenie dowolnej odpowiedzi. Miało to na celu wychwycenie pozostałych braków w wykształceniu polskich archeologów. Respondenci wskazali następujące braki (każdy z nich był wymieniony jednokrotnie):

- Brak doświadczenia praktycznego
- Brak znajomości metod dokumentacji
- Brak umiejętności konserwatorskich
- Brak znajomości podstawowych techniki wykopaliskowych
- Brak znajomości badań architektonicznych
- Brak nowoczesne metody badań
- Brak bardzo dobrej znajomości wybranej specjalizacji
- Brak umiejętności logicznego myślenia
- Brak umiejętności planowania działań w terenie oraz w biurze
- Brak znajomości metod archeologicznych (nie sprecyzowano jakich).

W ujęciu ogólnym, braki w umiejętnościach zgłoszone przez instytucje państwowe, jak i prywatne, były podobne. Przedstawiają to Rysunki 10. i 11.

Rycina 13. Braki kwalifikacji wskazane przez instytucje prywatne

Rycina 14. Braki kwalifikacji wskazane przez instytucje państwowe

Główna różnica między instytucjami państwowymi, a prywatnymi dotyczy powtarzalności odpowiedzi na temat braku wiedzy o kulturze materialnej (w instytucjach państwowych wskazano ją 10-cio krotnie, podczas gdy tylko raz instytucja prywatna wskazała tę odpowiedź). Druga różnica zauważalna jest w odpowiedzi „inne (proszę sprecyzować)”. W instytucjach państwowych wskazano (jednokrotnie) na braki umiejętności konserwatorskich oraz niezajomość metod dokumentacji. Firmy prywatne dostrzegły inne braki w wykształceniu pracujących w nich archeologów takie jak brak: doświadczenia praktycznego,

podstawowych technik wykopaliskowych, braku bardzo dobrej znajomości wybranej specjalizacji, braku zdolności logicznego myślenia, umiejętności planowania działań w terenie i biurze, znajomości badań architektonicznych, brak znajomości nowoczesnych metod badań i bliżej niesprecyzowanych metod archeologicznych. Jeden z respondentów w tym miejscu udzielił interesującej odpowiedzi: „nie brak pracowników jest problemem, tylko brak zleceń”, co potwierdza spadek ilości pracy dla instytucji prywatnych.

5. Wynagrodzenia

W związku z tym, że kwestia wynagrodzeń jest w polskiej kulturze bardzo poufna, pytanie dotyczące pensji pracowników zostało zadane w drugiej części ankiety, (w której odpowiedzi udzielały instytucje). Dzięki temu zdobyliśmy informacje dotyczące wysokości pensji na różnych stanowiskach w różnych instytucjach. Analizowane kategorie pracowników to: pracownik terenowy, archeolog, technik i pracownik naukowy. Należy zauważyć, że niektóre z powyższych kategorii nie odnoszą się do rzeczywistych stanowisk, występujących w instytucjach akademickich. Dla przykładu, na uczelniach nie występuje stanowisko archeologa, a stanowisko nauczyciela akademickiego związane jest zarówno z przeprowadzaniem badań, jak i nauczaniem. Określenie zawodów jako: naukowiec, archeolog oraz pracownik terenowy nie jest do końca odpowiednie dla uniwersytetów, co utrudniło zbieranie danych i wpłynęło na niski stopień odpowiedzi wśród instytucji akademickich. Z drugiej strony, przyjęcie takich kategorii umożliwiło analizę sytuacji w pozostałych instytucjach archeologicznych w Polsce, było także niezbędne do przeprowadzenia analizy międzynarodowej.

Respondenci mieli możliwość wybrania jednej z poniżej wymienionych opcji, która odpowiadała ich zarobkom brutto: 1000-2000 PLN, 2000-3000 PLN, itp., aż do opcji „powyżej 5000 PLN” (przy kursie walutowym z grudnia 2013 roku było to odpowiednio: 240-420 EUR, 480-720 EUR itp., aż do „powyżej 1200 EUR”). Należy podkreślić, że w 2013 roku średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w Polsce w sektorze państwowym wynosiło 890 EUR (3650 PLN) i 905 EUR (3837) w sektorze prywatnym (źródło: Główny Urząd Statystyczny)

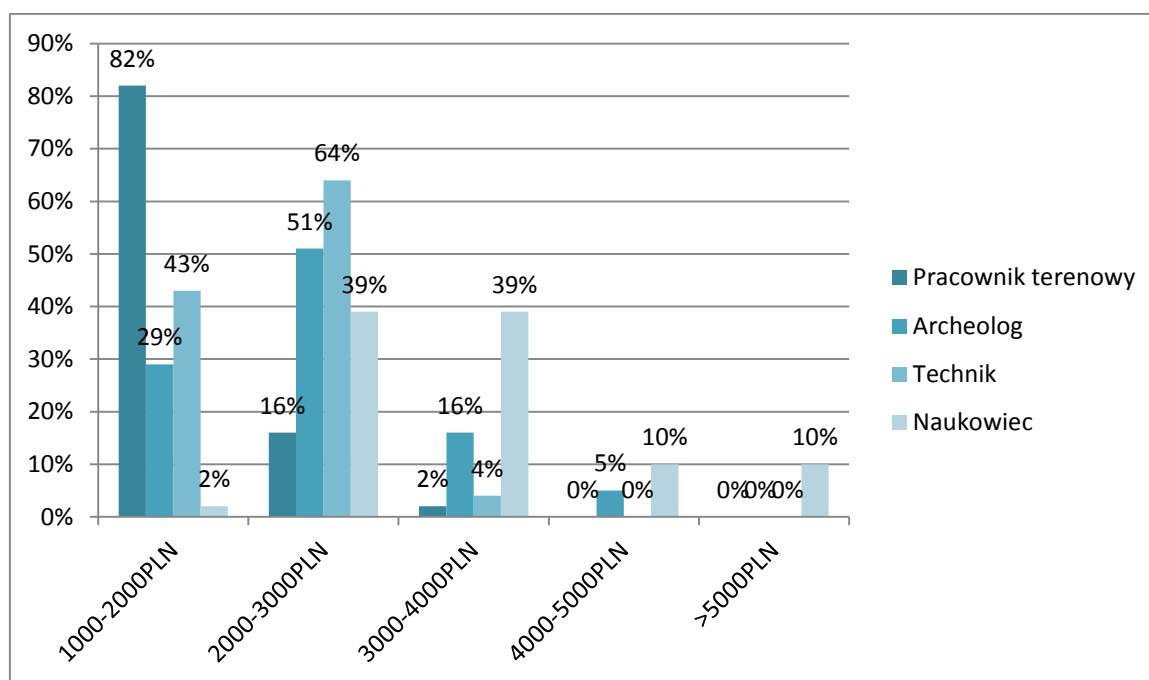
Tabela 30. przedstawia otrzymane dane dotyczące wynagrodzeń. Podane liczby odzwierciedlają ilość instytucji, w których określone stanowiska otrzymują odpowiednie wynagrodzenie.

Wynagrodzenie (w PLN)	Pracownik terenowy	Archeolog	Technik	Badacz	Łącznie
-----------------------	--------------------	-----------	---------	--------	---------

1000-2000	41	82%	22	28.6%	21	42%	1	2%	85	38%
2000-3000	8	16%	39	50.6%	27	64%	19	39%	93	41%
3000-4000	1	2%	12	15.6%	2	4%	19	39%	34	15%
4000-5000	0	0%	4	5.2%	0	0%	5	10%	9	4%
>5000	0	0%	0	0%	0	0%	5	10%	5	2%

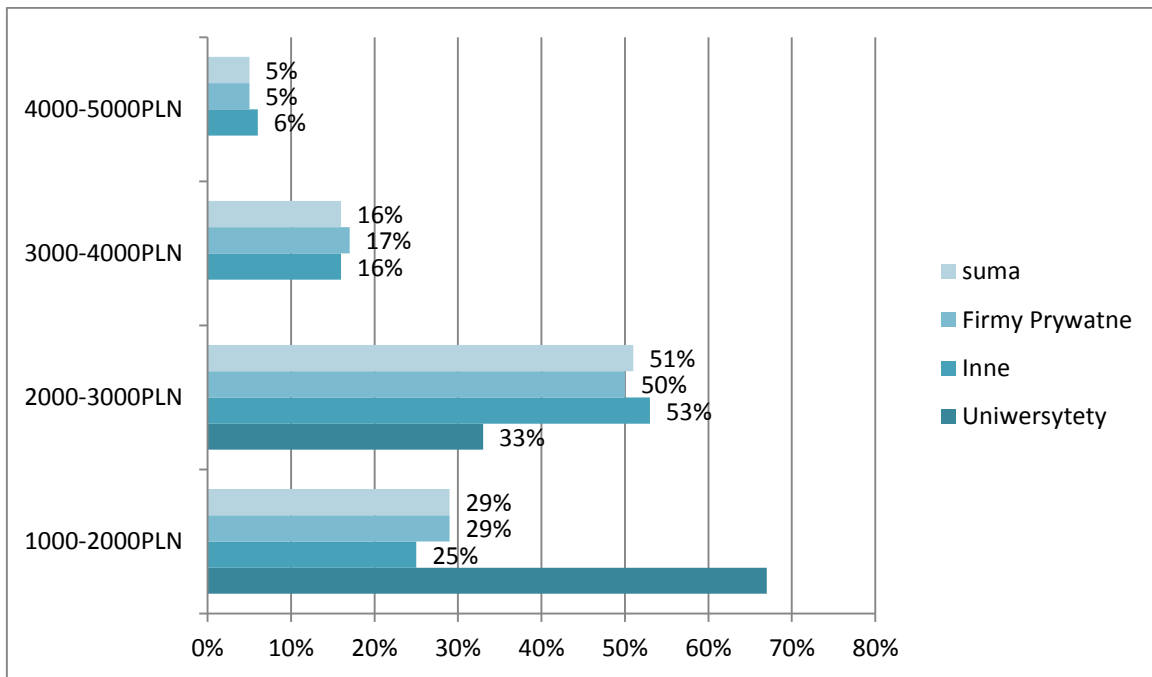
Tabela 30. Wynagrodzenia - wszystkie zgromadzone dane.

Rycina 12. przedstawia poziom wynagrodzeń uzyskiwany przez archeologów w różnych instytucjach, w zależności od zajmowanej pozycji. Jak widać, pracownik terenowy zarabia najmniej, w lepszej sytuacji znajduje się technik, a następnie archeolog. Najwyższą pensję otrzymują naukowcy, którzy w większości zarabiają powyżej 3000 PLN miesięcznie. Tylko w tej grupie archeologów znajdują się reprezentanci, zarabiający powyżej 5000 PLN (są to pracownicy 5 prywatnych firm).

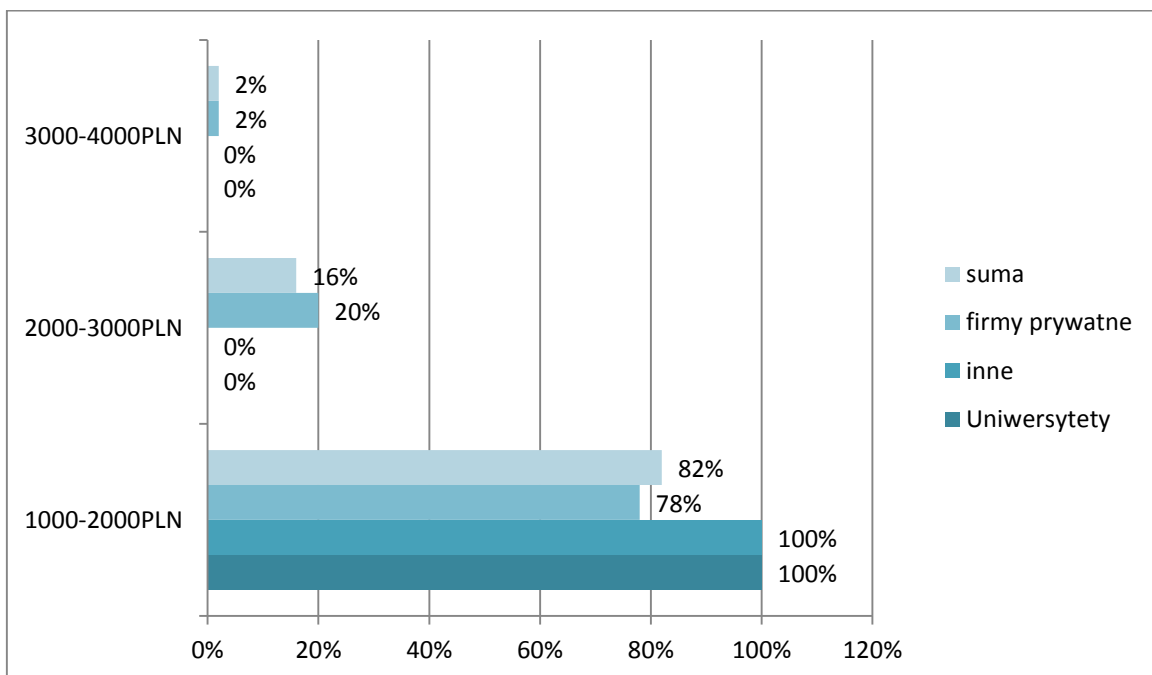

Rycina 15. Miesięczne wynagrodzenie brutto w zależności od stanowiska

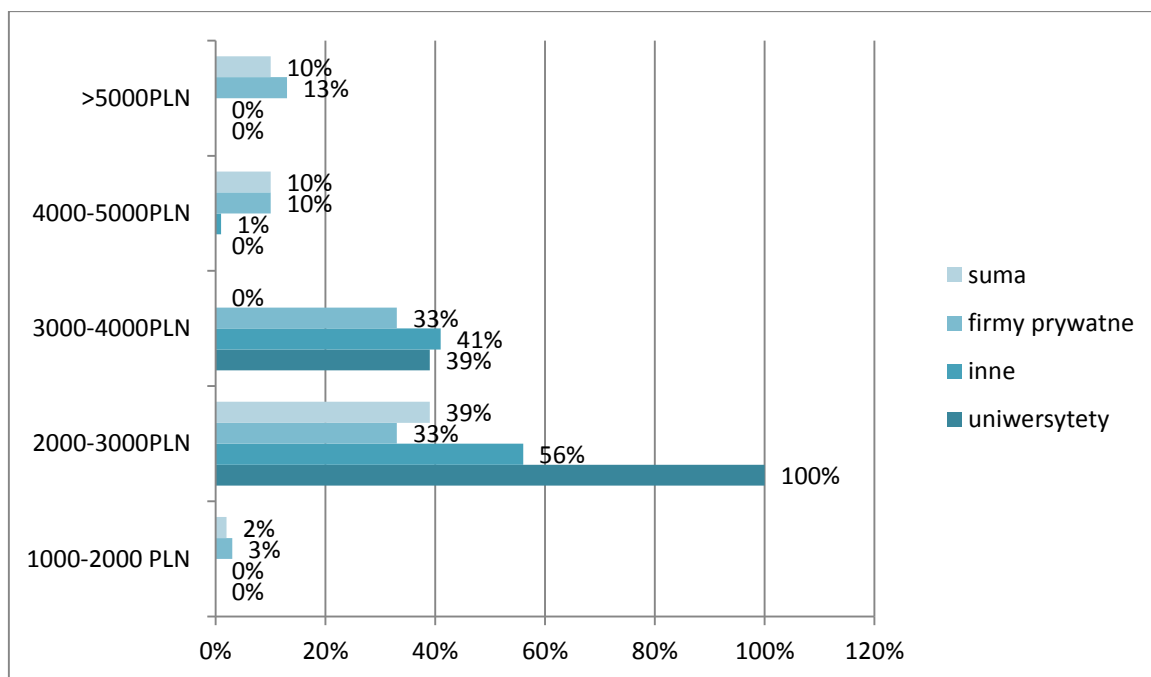
Na Rycinach 13-16 przedstawiono informacje dotyczące wielkości wynagrodzeń otrzymywanych przez archeologów pracujących na różnych stanowiskach w różnych instytucjach, w porównaniu ze średnim wynagrodzeniem we wszystkich instytucjach (wartość średnia została zaznaczona na szaro).

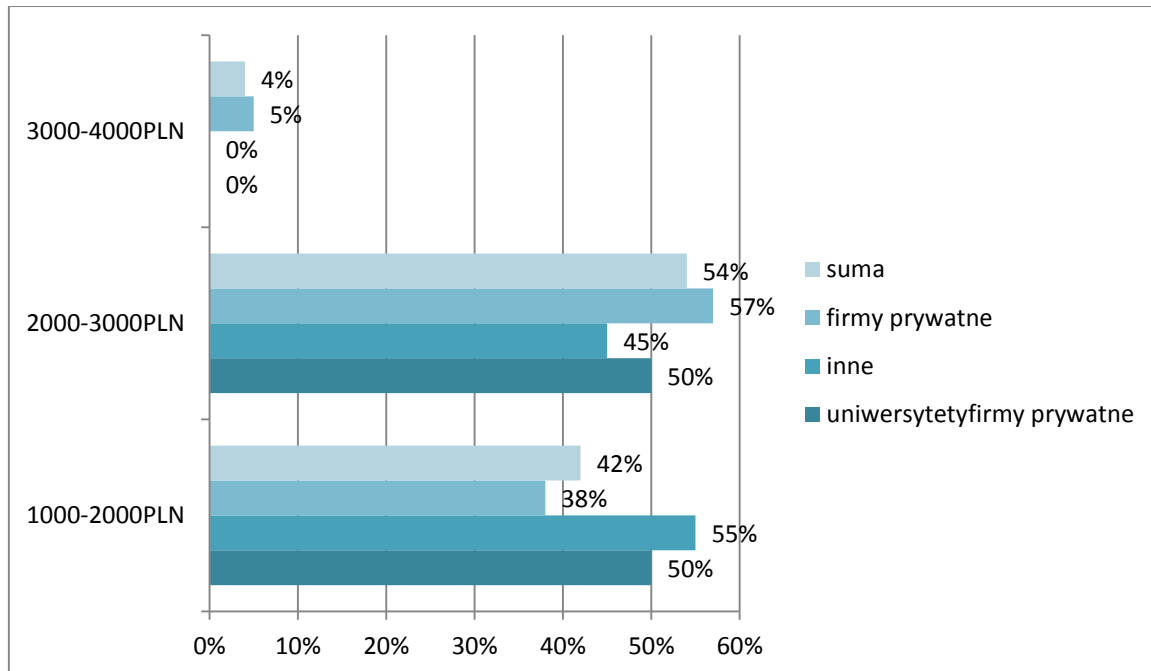
Rycina 16. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto archeologów w różnych instytucjach

Rycina 17. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników terenowych w różnych instytucjach

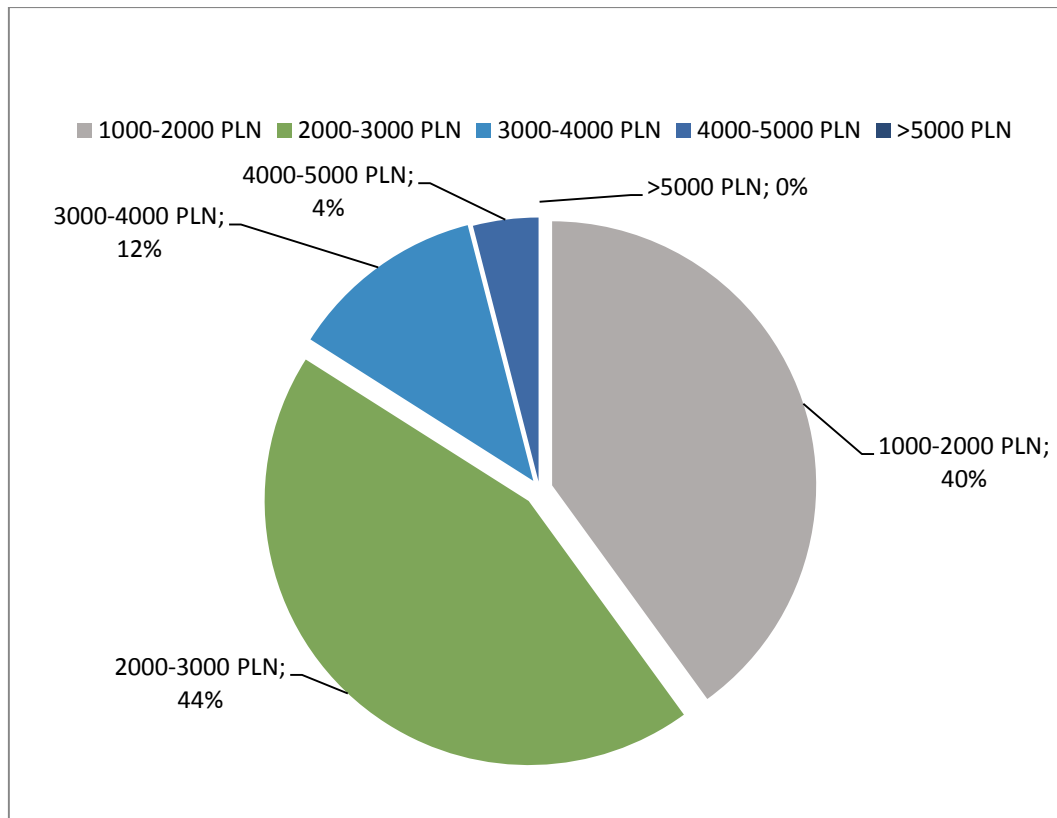

Rycina 18. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto pracowników naukowych w różnych instytucjach

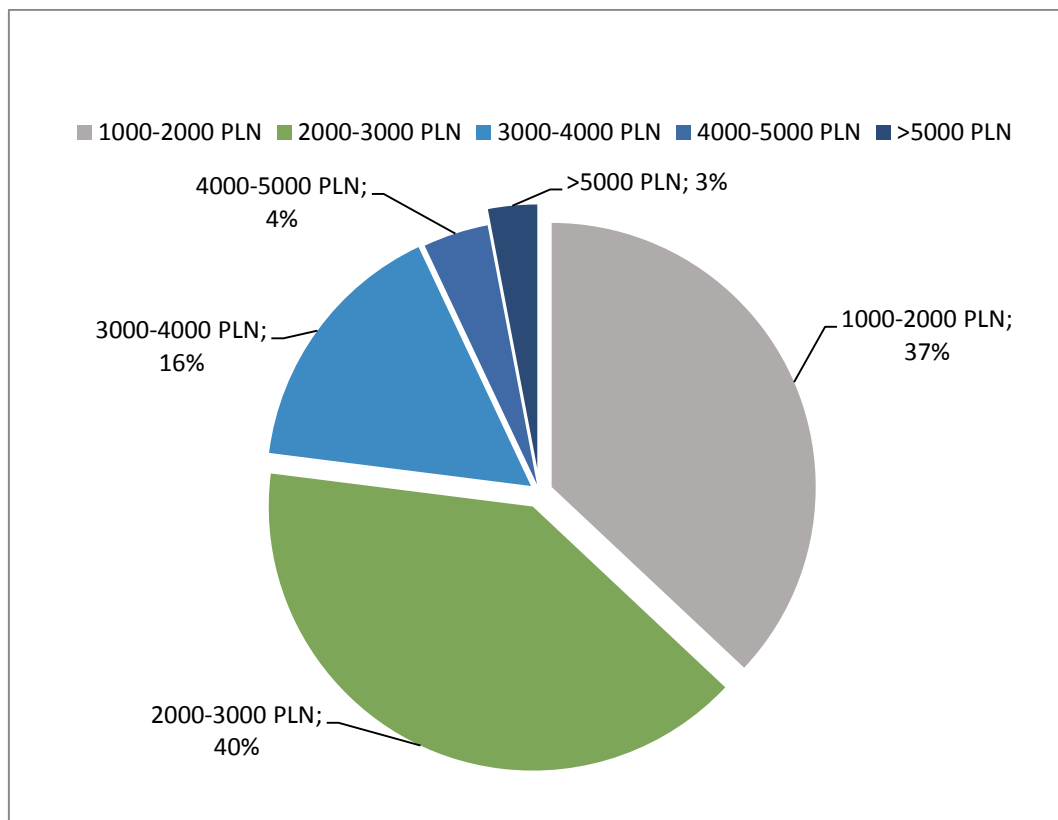

Rycina 19. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto techników w różnych instytucjach

Można zauważyć, że większość pensji w archeologii jest niższa od średniej krajowej (3650 PLN (890 EUR) wynosi dla instytucji państwowych i 3837 PLN (905 EUR) dla instytucji prywatnych). Jak wynika z Rysunków 17. i 18., wynagrodzenia w instytucjach prywatnych są nieco wyższe niż w instytucjach państwowych. Trend taki zauważalny jest również w innych sektorach w kraju.

Rycina 20. Rozkład miesięcznych wynagrodzeń brutto w instytucjach państwowych

Rycina 21. Rozkład miesięcznych wynagrodzeń brutto w instytucjach prywatnych

6. Uwagi końcowe

Udział w projekcie *Discovering the Archaeologists of Europe 2014* i możliwość przeprowadzenia systematycznych badań pozwolił na dokonanie systematycznej i wyczerpującej oceny stanu polskiej archeologii w zakresie jej struktury i stanu zatrudnienia a także określenie potrzeb i oczekiwań dyscypliny i osób ją reprezentujących. Zaprezentowana analiza jest pierwszym tak systematycznie przeprowadzonym studium w historii archeologii w Polsce a biorąc pod uwagę ogromne przekształcenia jakie ją dotknęły w ostatnich latach, nie ulega wątpliwości, że stanowić będzie wartościowy dokument który będzie wykorzystywany podczas w dyskusji nad stanem polskiej archeologii w najbliższych latach.

Bibliografia

Filipowicz, P. 2011. *The archaeological profession in contemporary Poland*. Unpublished manuscript.

Marciniak, A. & M.Pawleta. 2010. Archaeology in crisis: the case of Poland. In N. Schlanger & K. Aitchison (eds.), *Archaeology and the Global Economic crisis. Multiple Impacts, Possible Solutions*, 87-96. Culture Lab Editions: Tervuren.